

Industriemonitor

Jaargang 4 - mei 2000

Voorburg

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 428

Postadres
Postbus 4000
2270 JM Voorburg

Telefoon (070) 2337 38 00
Fax: (070) 337 74 29

Internet
<http://www.cbs.nl>

Heerlen

Bezoekadres
Kloosterweg 1

Postadres
Postbus 4481
6401 CZ Heerlen

Telefoon (045) 570 60 00
Fax (045) 572 74 40

De infogroepen van het CBS

Infoservice is het centrale informatiepunt voor algemene voorlichting over het CBS en zijn producten; geeft aankoopadviezen; draagt zorg voor de beantwoording van vragen die over verschillende terreinen gaan; geeft antwoord op gestelde vragen over andere onderwerpen dan hieronder vermeld zijn.

Infogroepen	Telefoon	Fax	E-mail
Infoservice	(045) 570 70 70	(045) 570 62 68	infoserv@cbs.nl
Arbeid en lonen	(070) 337 58 50	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Bedrijven (aantal)	(045) 570 79 37	(045) 570 62 66	infogwm@cbs.nl
Bevolking	(070) 337 58 30	(070) 337 59 87	infosbv@cbs.nl
Bouw	(070) 337 42 41	(070) 337 59 75	infolbn@cbs.nl
Conjunctuur en regio	(070) 337 38 00	(070) 337 59 81	infopcr@cbs.nl
Consumentenprijsindex (inflatie)	(070) 337 58 09	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Cultuur, toerisme en recreatie	(070) 337 58 67	(070) 337 59 96	infokcr@cbs.nl
Eurostat Datashop	(070) 337 49 00	(070) 337 59 84	datashop@cbs.nl
Financiële markten	(070) 337 45 67	(070) 337 59 77	infohfo@cbs.nl
Gezondheid en welzijn	(070) 337 58 64	(070) 337 59 79	infokgw@cbs.nl
Industrie	(045) 570 76 17	(045) 570 62 77	infolin@cbs.nl
Inkomen, vermogen, koopkracht	(045) 570 75 23	(045) 570 62 72	infosiv@cbs.nl
Internationale handel	(045) 570 79 17	(045) 570 66 75	infohih@cbs.nl
Landbouw	(070) 337 58 03	(070) 337 59 51	infolb@cbs.nl
Milieu	(070) 337 58 96	(070) 337 59 76	infolmi@cbs.nl
Nationale rekeningen	(070) 337 58 76	(070) 337 59 81	infopni@cbs.nl
Onderwijs	(070) 337 53 45	(070) 337 59 78	infosoz@cbs.nl
Overheid	(070) 337 58 99	(070) 337 59 80	infokov@cbs.nl
Rechtsbescherming, veiligheid	(070) 337 58 66	(070) 337 59 79	infokrv@cbs.nl

Verklaring der tekens

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
x	=	geheim
-	=	nihil
-	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (00)	=	het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
1999-2000	=	1999 tot en met 2000
1999/2000	=	het gemiddelde over de jaren 1999 tot en met 2000
1999/'00	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz., beginnend in 1999 en eindigend in 2000
1989/'90-1999/'00	=	boekjaar enz., 1989/'00 tot en met 1999/'00

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

De Industriemonitor wordt samengesteld door de Divisie Landbouw, Nijverheid en Milieu.

Inlichtingen

Bouwnijverheid	070 – 3374241
Industrie	045 – 5707617
Landbouw	070 – 3375803
Milieu	070 – 3375896

Inhoud

Artikel

De top vijf van de industrie in 1999 5

Industrie totaal

Nederland en de industrie 11

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie	15
Textiel-, kleding- en lederindustrie	19
Papier- en grafische industrie	23
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	27
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	31
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	35

Gepubliceerde artikelen 38

Gepubliceerde producttabellen 39

Andere CBS-publicaties 40

Informatieservice 41

Alfabetische begrippenlijst 42

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg / Heerlen 2000
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Bestelinformatie

Verkrijgbaar bij het CBS,
Sector Marketing en Verkoop,
Postbus 4481, 6401 CZ Heerlen.
Telefoon 045 – 570 70 70,
fax: 045 – 570 62 68,
e-mail: verkoop@cbs.nl.
Abonnement: Prijs: f 190,- / € 86,22 per
jaar (11 nummers)
Losse nummers f 26,- / € 11,80
Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten.
Kengetal: K-2/2000
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

De top vijf van de industrie in 1999

Willem Heijnen ¹

De groei van de Nederlandse economie is in de loop van 1999 in een versnelling gekomen. Na een lichte terugval in het eerste kwartaal loopt het groeitempo in het tweede tot en met het vierde kwartaal gestaag op. Gemiddeld over het jaar genomen komt het bruto binnenlands product 3,6% hoger uit dan in 1998, dat is slechts een fractie lager dan de relatief hoge groei in het voorgaande jaar. Internationaal gezien is deze groei bovengemiddeld. Ook de industrie laat na een lichte terugval in de tweede helft van 1998 en het eerste kwartaal van 1999, in de daarop volgende kwartalen van 1999 een duidelijk herstel van de groei zien.

Inleiding

Het economisch klimaat is de laatste jaren gunstig: de rente is laag, de werkloosheid daalt gestaag, de arbeidsparticipatie neemt toe en de lonen en salarissen kennen een getemperde maar reële groei. Dit zijn allemaal factoren die een positief effect hebben op de koopkracht. Daarbij hebben zowel de consument als de producent een groot vertrouwen in de economische ontwikkeling, alhoewel het vierde kwartaal van 1998 een scherpe terugval laat zien van het consumenten- en producentenvertrouwen. Maar in de loop van 1999 herstellen beide indicatoren zich en klimmen weer naar het hoge niveau van medio 1998.

Een groot consumentenvertrouwen gaat in de regel gepaard met een grote koopbereidheid van de consument. In 1999 neemt het volume van de consumptieve bestedingen door huishoudens met 4,2% toe ten opzichte van 1998. Met name duurzame consumptie goederen zoals bijvoorbeeld personenauto's worden massaal aangeschaft. Door de lage rentestand is de consument ook sneller geneigd om op krediet te kopen en in totaal wordt er dan ook in 1999 voor ruim 22 miljard gulden aan consumptief krediet verleend, een stijging van bijna 10% ten opzichte van 1998.

De economische groei van de afgelopen twee jaren wordt dan ook vooral gedragen door de hoge consumptieve bestedingen.

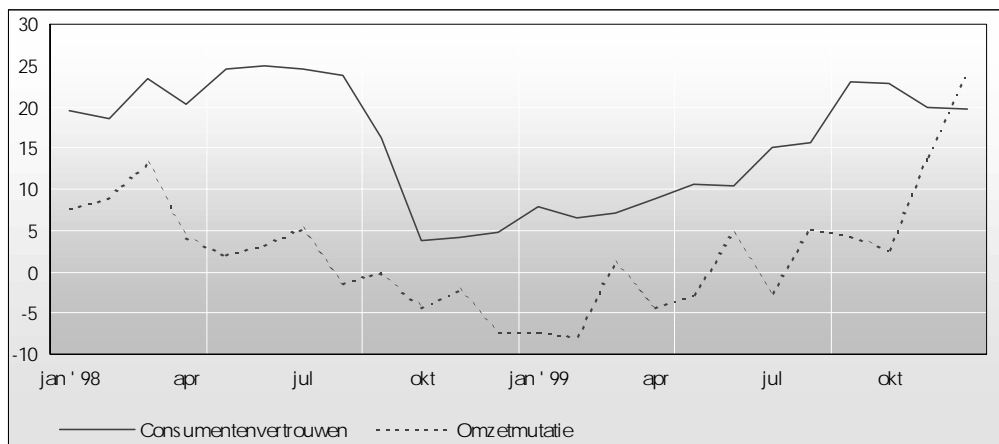
Naast de hoge gezinsconsumptie dragen ook de hoge investeringen door het bedrijfsleven en de overheid bij aan de economische groei. De procentuele toename van de bruto investeringen in vaste activa ten opzichte van de voorliggende jaren bedraagt in 1998 ruim 5% en in 1999 bijna 6%.

De groei van de export van goederen en diensten, bijna 5% ten opzichte van 1998 bij nagenoeg gelijkblijvende prijzen, draagt eveneens bij aan de gunstige economische ontwikkeling in 1999.

Door deze ontwikkelingen kan het bruto binnenlands product in 1999 met 3,6% groeien. Ten opzichte van de Europese Unie, met een gemiddelde groei van 1,9% in 1999, is dit bovengemiddeld.

Ook de industrie plukt de vruchten van de hoogconjunctuur en van de grote koopbereidheid van de consument. De ontwikkeling van de omzet van de industrie (bedrijven met 20 en meer werknemers) loopt in 1998 en 1999 nagenoeg parallel aan het verloop van het consumentenvertrouwen zoals in grafiek 1 te zien is.

1. Consumentenvertrouwen en procentuele omzetmutatie van de industrie t.o.v. voorgaand jaar

¹ De auteur is werkzaam bij de Sector Industrie van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Zoals in grafiek 1 te zien is gaat het jaar 1998 voor de industrie veelbelovend van start, maar vanaf het tweede kwartaal stagneert de groei en daalt de omzet. De oorzaak van deze stagnatie moet vooral gezocht worden in de economische crises in Azië en Rusland. Door minder vraag en meer concurrentie uit deze gebieden komen de prijzen onder druk te staan. Zowel de prijzen van de grond- en hulpstoffen als de afzetprijzen dalen. Met name de prijs van ruwe aardolie komt in een vrije val en bereikt rond de jaarwisseling een dieptepunt van ongeveer tien dollar per vat (een vat is ongeveer 159 liter). Door de dalende afzetprijzen komt ook de omzet onder druk te staan en in de tweede helft van 1998 is de omzetontwikkeling negatief ten opzichte van dezelfde periode in 1997. Dankzij een zeer goed eerste kwartaal, met een omzettoename van bijna 10% ten opzichte van hetzelfde kwartaal van het voorgaande jaar, kan de omzet op jaarbasis toch nog met ruim 2% toenemen. Rekening houdend met de afzetprijzdaling van ruim 2% bedraagt de volumegroei van de omzet ongeveer 4,5%. Het volume van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten komt 2,4% hoger uit dan in 1997.

Rond de jaarwisseling van 1998 op 1999 komen zowel de omzet als de afzetprijzen op een dieptepunt, maar in de loop van 1999 begint zich een herstel af te tekenen. Azië kruipt langzaam uit het dal. De Japanse economie laat na een krimp van 2,6% in 1998 in 1999 weer een bescheiden groei van 0,4% zien van het volume van het bruto binnenlands product. De economie in de Verenigde Staten van Amerika laat zowel in 1998 als in 1999 mooie groeicijfers zien die in beide jaren op ruim 4% uitkomen.

Door het aantrekken van de wereldeconomie herstelt de Nederlandse export in het tweede halfjaar van 1999 na een stagnatie in de eerste helft van het jaar. Ook de sterke positie van de Amerikaanse dollar ten opzichte van de gulden en de euro heeft een positief effect op de export.

Als gevolg van de toenemende vraag komen de prijzen weer in een opgaande lijn. Dit werkt door in de omzet van de bedrijven. In de tweede helft van het jaar versnelt de groei duidelijk.

De industrie sluit het jaar 1999 af met een omzettoename van ruim 2,5% vergeleken met het voorgaande jaar. De prijzen liggen gemiddeld 0,2% hoger dan in 1998 hetgeen betekent dat de volumegroei van de omzet ruim 2% bedraagt. De reële toegevoegde waarde neemt met 2,4% toe ten opzichte van 1998.

De industriële top vijf

Gemeten naar de omzet zijn de vijf grootste bedrijfsklassen binnen de industrie, in aflopende volgorde:

de voedingsmiddelen- en drankenindustrie (SBI 15), de chemische industrie (SBI 24), de machine en apparatenindustrie (SBI 29), de metaalproductenindustrie (SBI 28) en de aardolie-industrie (SBI 23).

In tabel 1 zijn voor deze bedrijfsklassen en de totale industrie de ontwikkelingen van de omzet en van de afzetprijzen in 1999 ten opzichte van 1998 weergegeven als procentuele mutaties. Tevens is de omzet in 1999 in miljarden gulden vermeld zoals die uit de maandenquête industriële verkopen is vastgesteld.

Tabel 1. Omzet- en prijsontwikkeling in 1999 per bedrijfsklasse

Bedrijfsklasse	SBI	% Omzetmutatie t.o.v. 1998	% Prijsmutatie	Omzet 1)
				<i>miljard gld</i>
Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	15	-2,0	-3,5	77
Chemische industrie	24	3,7	-2,3	58
Machine en apparatenindustrie	29	7,0	1,1	24
Metaalproductenindustrie	28	0,0	0,4	21
Aardolie-industrie	23	22,0	29,0	18
Totale industrie	15-37	2,5	0,2	333

1) Omzet excl. BTW, accijnzen, exportrestituties en niet gecorrigeerd voor kortingen en bonussen.

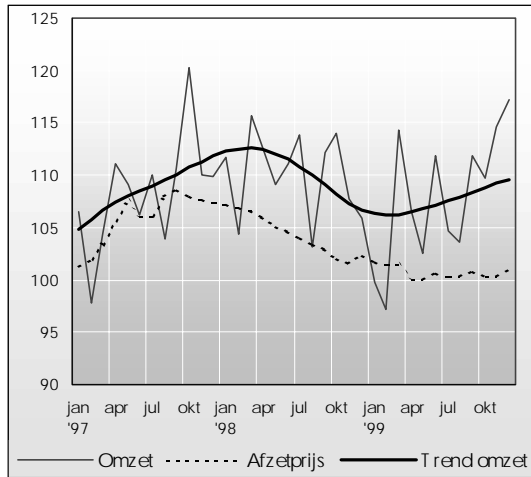
De voedingsmiddelen- en drankenindustrie, SBI 15
De voedingsmiddelen- en drankenindustrie is qua omzet de grootste bedrijfsklasse in Nederland. Het is een weinig conjunctuurgevoelige bedrijfsklasse. In de loop van 1999 daalt de omzet als gevolg van de dalende afzetprijzen, zoals in grafiek 2 te zien is. Ten opzichte van 1998 komt de omzet 2% lager uit op een waarde van 77 miljard gulden.

De afzetprijzen van voedingsmiddelen dalen met 3,5%, zodat een volumeontwikkeling van de omzet

van ruim 1% resteert. Doordat de prijzen van de grond- en hulpstoffen met ruim 5% dalen komen de marges per eenheid product niet onder druk en kan de nominale toegevoegde waarde stijgen. Ten opzichte van 1998 is de groei van de reële toegevoegde waarde voorlopig vastgesteld op bijna 2%. Dit groeipercentage is beter dan het EU-gemiddelde van de bedrijfsklasse. Uit voorlopige cijfers van Eurostat blijkt namelijk dat de productie-index van de voedingsmiddelen- en drankenindustrie gemiddeld in de EU een toename van ongeveer 1% laat

zien ten opzichte van 1998. De hoeveelheidsindex van de productie is een index voor de volumeontwikkeling van de toegevoegde waarde.

2. Omzet en afzetprijs voedingsmiddelen- en drankenindustrie, index 1995=100

Alhoewel het omzetvolume toeneemt blijven de consumptieve bestedingen aan voedingsmiddelen achter bij de groei van de totale consumptie en komen deze slechts fractioneel hoger uit (0,2%) dan in 1998. Na correctie voor de prijsontwikkeling betekent dit, gezien de bevolkingstoename met bijna 100 duizend personen in 1999, iets lagere consumptie van voedingsmiddelen per hoofd van de bevolking ten opzichte van 1998. De volumegroei van de omzet wordt dan ook in hoofdzaak gerealiseerd op de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt is de volumetoename minder dan 1%, maar op de buitenlandse markt ruim 3%.

De chemische industrie, SBI 24

De chemische industrie is een conjunctuurgevoelige bedrijfsklasse. Door de prijsdalingen komt in de tweede helft van 1998 de omzet onder druk te staan en laat een dalende tendens zien. De bedrijfsklasse ondervindt last van de crises in Azië en Rusland door enerzijds de afnemende vraag en anderzijds de toenemende concurrentie uit deze gebieden. De toegenomen concurrentie is onder andere een gevolg van de devaluatie van de munteenheden van Rusland en een aantal Aziatische landen. Het jaar 1998 wordt uiteindelijk afgesloten met een afname van het bruto bedrijfsresultaat van 15% in vergelijking met 1997.

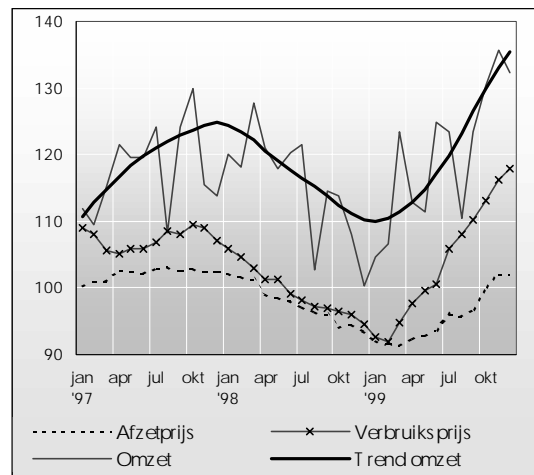
In het eerste kwartaal van 1999 komen zowel de omzet als de prijzen op een dieptepunt. In de tweede helft van het jaar treedt echter een duidelijk herstel op. Azië komt langzaam uit het dal, de Amerikaanse economie ontwikkelt zich voorspoedig en de Europese valuta's staan zwak tegenover de Amerikaanse dollar, hetgeen een positief effect heeft op de export. De omzet en de prijzen trekken dan ook aan.

Over geheel 1999 behaalt de chemische industrie een omzetgroei van een kleine 4% tot een totaalbe-

drag van 58 miljard gulden. Bij een afzetprijzdaling van ruim 2% betekent dit toch een volumetoename van de omzet van een dikke 6%. De buitenlandse markt is voor de chemische industrie het belangrijkste afzetgebied. Ongeveer 80% van de totale omzet gaat rechtstreeks van de producenten naar buitenlandse afnemers en daarmee is de buitenlandse omzet bepalend voor het totale beeld van de omzetontwikkeling.

De buitenlandse omzet neemt in 1999 met ruim 2% toe, terwijl de afzetprijzen met bijna 4% dalen. Per saldo bedraagt de volumetoename op de buitenlandse markt dus ruim 6%. Deze groei wordt bijna volledig in het tweede halfjaar gerealiseerd. Het grootste deel van de exportgroei komt voor rekening van de medicinale en farmaceutische producten waarvan de buitenlandse omzet met 9% toeneemt tot een bedrag van ongeveer 9,7 miljard gulden.

3. Omzet en prijzen chemische industrie, index 1995=100

Op de binnenlandse markt doet de bedrijfsklasse het relatief iets beter met een omzettoename van ruim 8% bij een prijsstijging van bijna 1% waardoor de volumegroei op deze markt ruim 7% bedraagt. Nominaal is de groei op beide markten ongeveer gelijk.

In grafiek 3 is de ontwikkeling van de omzet en van de prijzen weergegeven.

De prijzen van de grond- en hulpstoffen voor de chemische industrie dalen in de loop van 1998 fors en bereiken rond de jaarwisseling een dieptepunt. Dit is een gevolg van de sterk dalende aardolieprijzen. Aardolieproducten en aardgas vormen de belangrijkste grondstoffen voor de chemische (basis)industrie. De afgelopen twee jaren verwerkt de chemische industrie gemiddeld bijna 5 miljard kilogram nafta, ruim twee miljard kilogram aromaten (benzeen, toluen, xyleen) en rond de 5,5 miljoen m³ aardgas, waarvan de prijs aan de aardolieprijs is gekoppeld. De procesinstallaties in de (petro)chemische basischemie zijn echter niet gebonden aan één bepaalde vaste samenstelling van de voeding (de grondstoffen) waardoor het mogelijk is binnen bepaalde grenzen in te spelen op de marktomstandigheden. Daardoor kunnen de onderlinge verhoudingen van het verbruik van deze grondstof-

fen van jaar op jaar verschillen. Naast het aardgas dat wordt ingezet voor synthese doeleinden worden nog rond de 4 miljoen m³ aardgas voor energie opwekking verbruikt. Bij een verbruik van aardolieproducten en aardgas in deze hoeveelheden zijn zelfs kleine prijsveranderingen al van groot belang.

Vanaf het begin van 1999 treedt een sterk prijsstijging op. De prijzen van aardolie en aardolieproducten lopen snel op. Doordat als gevolg van de marktomstandigheden de sterk stijgende grondstofprijzen niet direct volledig kunnen worden doorberekend in de prijzen van de producten, stijgen de verbruiksprijzen sneller dan de afzetprijzen. Gemiddeld komt in 1999 de verbruiksprijs 4,5% hoger uit dan in 1998 terwijl de afzetprijs gemiddeld ruim 2% lager ligt dan in 1998. Deze tegengestelde prijsontwikkeling zet de marges per eenheid product onder druk.

Over 1999 komt volgens voorlopige cijfers de reële toegevoegde waarde uit op een toename van ongeveer 5% in vergelijking met het voorgaande jaar.

Uit voorlopige cijfers van Eurostat blijkt dat de Nederlandse chemische industrie hiermee beter presteert dan de bedrijfsklasse gemiddeld in de EU doet met een toename van ruim 3%.

Binnen de chemische industrie zijn de basischemie (SBI 241) en de farmaceutische industrie (SBI 244) de grootste branches. De basischemie is goed voor ruim 60% van de totale omzet van de chemische industrie. In 1999 realiseert de basischemie een omzettoename van bijna 2% terwijl de afzetprijzen met ruim 3% dalen. Dit betekent een volumetoename van de omzet van 5%. Ruim 80% van de omzet van de basischemie gaat rechtstreeks naar buitenlandse afnemers. De volumemutatie van de productie bedraagt 3%.

Voor de farmaceutische industrie (SBI 244), die goed is voor ongeveer 25% van de totale omzet van de chemische industrie, is 1999 een uitstekend jaar met een omzettoename van bijna 9% bij een afzetprijzdaling van 0,4%. Per saldo bedraagt de volumetoename van de omzet ruim 9%.

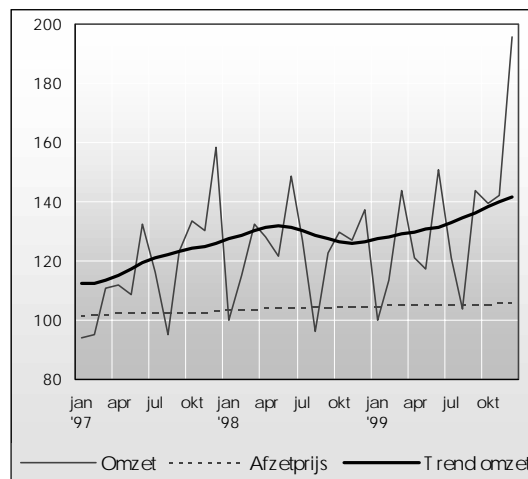
De machine en apparatenindustrie, SBI 29

In zowel 1997 als in 1998 investeert het Nederlandse bedrijfsleven flink in machines en installaties en wel voor een bedrag van ruim 32 miljard gulden in beide jaren. Dat is ruim 6 miljard gulden, ongeveer 25%, boven het niveau van 1995. In de eerste drie kwartalen van 1999 komen de investeringen in machines en installaties weliswaar iets lager uit dan in dezelfde periode van 1998, maar in vergelijking met 1995 blijft het niveau hoog.

De machine en apparatenindustrie profiteert duidelijk van deze ontwikkeling. De omzet ligt in 1997 ruim 17% en in 1998 bijna 24% boven het niveau van 1995, terwijl de afzetprijzen maar met 3% tot 4% stijgen. Ook over het jaar 1999 kan de bedrijfsklasse tevreden zijn met een plaats in de top drie voor wat betreft de grootste omzetsijging binnen de industrie. Ten opzichte van 1998 neemt de omzet met 7% toe tot een totaal van 24 miljard gulden. Bij een afzetprijsstijging van ruim 1% betekent dit dat de volumetoename van de omzet ongeveer 6% is. De ontwikkelingen op de binnenlandse markt en de

buitenlandse markt ontlopen elkaar nauwelijks, zowel wat betreft de omzet als de afzetprijzen. Ongeveer 60% van de omzet van de bedrijfsklasse gaat rechtstreeks van de producenten naar buitenlandse afnemers.

4. Omzet en afzetprijs machine en apparatenindustrie, index 1995=100

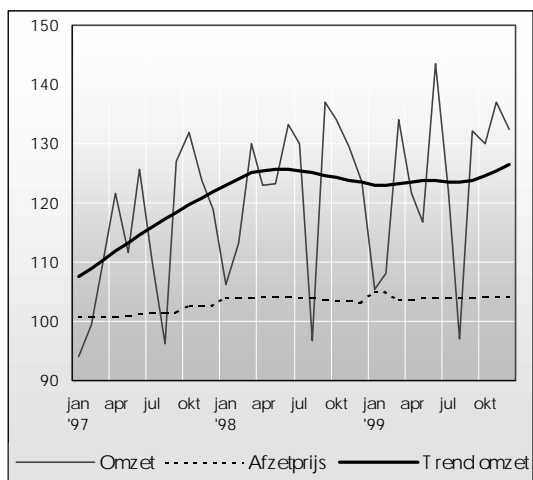
Zoals in grafiek 4 te zien is, zijn de afzetprijzen gedurende het jaar 1999 stabiel. De omzet vertoont een stijgende trend. In het vierde kwartaal wordt de omzet omhoog gestuwd door een explosieve stijging van de orderontvangst, die vergeleken met het vierde kwartaal van 1998 met maar liefst 45% toenemen.

Toch komt volgens de eerste ramingen de reële toegevoegde waarde in 1999 ongeveer 1% lager uit dan in het voorgaande jaar. Uit voorlopige cijfers van Eurostat blijkt dat dit duidelijk slechter is dan het gemiddelde van de EU, dat voor deze bedrijfsklasse uitkomt op een stijging van bijna 1%.

De metaalproductenindustrie, SBI 28

Voor de metaalproductenindustrie valt het jaar 1999 tegen met een nagenoeg gelijkblijvende omzet ten opzichte van voorgaand jaar. In totaal behaalt de bedrijfsklasse een omzet van 21 miljard gulden. Ook de afzetprijzen zijn nauwelijks in beweging en stijgen slechts 0,4% in vergelijking met het voorgaande jaar. Dit betekent dat de omzet in volume uitgedrukt per saldo ongeveer 0,4% lager uitkomt dan in 1998. De lichte negatieve ontwikkeling van het omzetvolume is uitsluitend te wijten aan de tegenvallende buitenlandse markt. In vergelijking met het voorgaande jaar daalt de buitenlandse omzet met ongeveer 2%. Bij nagenoeg gelijkblijvende afzetprijzen daalt dus ook het volume van de buitenlandse afzet met bijna 2%. De bedrijfsklasse zet ruim 30% van de omzet rechtstreeks op de buitenlandse markt af. Op de binnenlandse markt laat de omzet een geringe stijging zien van ongeveer 0,5%. Dit is uitsluitend een prijseffect. In volume uitgedrukt is de binnenlandse omzet in 1999 gelijk aan 1998.

5. Omzet en afzetprijs metaalproductenindustrie, index 1995=100

De prijzen van de grond- en hulpstoffen die de bedrijfsklasse verbruikt dalen in 1999 met ongeveer 4%. Voorlopige cijfers geven aan dat het volume van de toegevoegde waarde met circa 1% toeneemt ten opzichte van 1998. Uit voorlopige cijfers van Eurostat blijkt dat de Nederlandse metaalproductenindustrie daarmee achterblijft bij de ruim 2% groei van deze bedrijfsklasse gemiddeld in de EU.

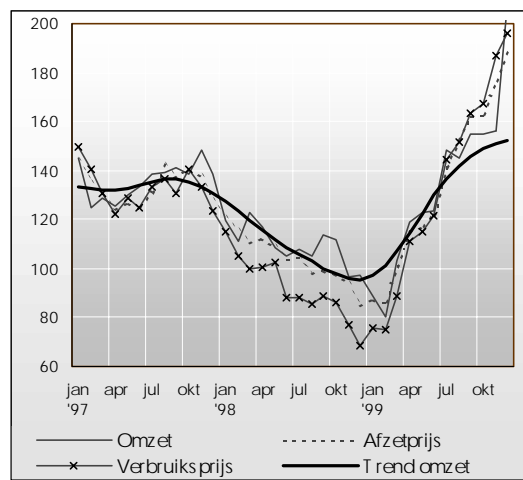
De aardolie- en steenkoolverwerkende industrie en de bewerking van splijt- en kweekstoffen, SBI 23

De ontwikkelingen van deze bedrijfsklasse worden nagenoeg volledig bepaald door de aardolieverwerkende industrie en van de bewerking van nucleaire stoffen in de omzet van de totale bedrijfsklasse ligt de laatste jaren tussen de 3% en 5% en is dus slechts van marginaal belang.

De aardolie-industrie is een van de conjunctuurgevoelige bedrijfsklassen binnen de industrie. In 1998 en 1999 vertoont de omzet flinke schommelingen door de ontwikkeling van de aardolieprijzen. In de loop van 1998 duikt de prijs van ruwe aardolie naar beneden als gevolg van de overproductie en de grote voorraden. Kost een vat ruwe aardolie in 1997 nog gemiddeld 20 dollar, aan het einde van 1998 is de prijs gedaald tot ongeveer 10 dollar per vat.

Door productiebeperkende afspraken van de OPEC treedt vanaf het begin van 1999 een prijsherstel op dat zich in de loop van het jaar versterkt voortzet. In één jaar tijd stijgt de prijs van ruwe aardolie met maar liefst 250% tot ongeveer 25 dollar per vat aan het einde van het jaar. Daarnaast speelt ook de in 1999 oplopende dollarkoers een rol bij de aardolieprijzen. Gemiddeld is de dollar ongeveer 4,5% duurder dan in 1998, maar de bijdrage van dit koersverschil aan de prijsstijging is slechts van ondergeschikt belang. Door de enorme prijsstijging komt de importwaarde van ruwe aardolie en aardolieproducten over geheel 1999 bijna 30% hoger uit dan in 1998 en bereikt een totale waarde van 22 miljard gulden.

6. Omzet en prijzen aardolie-industrie, index 1995=100

Ook de verbruiksprijs voor de bedrijfsklasse schiet omhoog en komt gemiddeld in 1999 ruim 40% hoger uit dan in 1998.

De gestegen kosten van de grond- en hulpstoffen worden met enige vertraging doorberekend in de producten, die ten opzichte van 1998 bijna 30% duurder worden.

Deze prijsontwikkelingen werken sterk door in de omzet van de bedrijfsklasse. In 1998 daalt de omzet met bijna 20% ten opzichte van het voorliggende jaar. Het bruto bedrijfsresultaat komt ruim 5% lager uit dan in 1997, op een bedrag van bijna 1,7 miljard gulden.

In 1999 stijgt de omzet met ruim 20% ten opzichte van 1998. Dit is grootste stijging binnen de gehele industrie. De totale omzet bedraagt in 1999 ongeveer 19 miljard gulden. Rond de 45% van de omzet wordt rechtstreeks op de buitenlandse markt afgezet. Deze markt laat in 1999 de grootste groei zien, ruim 30% ten opzichte van 1998. Dit is echter uitsluitend het gevolg van de prijsstijging. In volume blijft de buitenlandse omzet ongeveer gelijk ten opzichte van 1998.

Op de binnenlandse markt neemt de omzet met ruim 14% toe, terwijl de afzetprijzen voor het binnenland 23% hoger uitkomen. Dit betekent een volumedaling van de binnenlandse omzet van bijna 10%.

In 1999 verwerken de raffinaderijen ruim 55 miljard kilogram ruwe aardolie, 6% minder dan in 1998. De netto productie van aardolieproducten daalt dan ook in 1999 ten opzichte van het voorgaande jaar en wel met ruim 10% tot 54 miljard kg. Ook de reële toegevoegde waarde laat volgens een eerste raming een daling zien van 10% ten opzichte van 1998. Uit voorlopige cijfers van EUROSTAT blijkt dat gemiddeld in de EU de productie-index van deze bedrijfsklasse met ongeveer 6% daalt.

Geen top vijf, maar toch een topper in 1999

Alhoewel de bouwmaterialen-, aardewerk- en glasindustrie (SBI 26) naar de omzet gemeten niet tot de top vijf van de industrie behoort, verdient deze bedrijfsklasse hier toch een vermelding. Binnen de

industrie is het namelijk de bedrijfsklasse met de grootste toename van het omzetvolume in 1999. In vergelijking met 1998 neemt de omzet met bijna 10% toe tot een ruime 10 miljard gulden, terwijl de afzetprijzen nagenoeg gelijk blijven. Dit betekent een volumestijging van de omzet van 10%.

Het productievolume komt ruim 8% hoger uit dan in 1998, het hoogste groeipercentage binnen de industrie in 1999. Uit voorlopige cijfers van Eurostat blijkt dat dit percentage zeer gunstig afsteekt tegen de ruim 1% stijging gemiddeld over de EU genomen.

Voor de afzet is de bouwmaterialen-, aardewerk- en glasindustrie hoofdzakelijk aangewezen op de binnenlandse markt. Slechts circa 20% van de totale omzet gaat rechtstreeks naar buitenlandse afnemers. In 1999 profiteert de bedrijfsklasse duidelijk van de toegenomen bouwactiviteit in Nederland. De bouwnijverheid (SBI 45) weet in dit jaar namelijk een omzetstijging van 11% ten opzichte van het voorgaande jaar te realiseren. Een deel van deze toename kan worden verklaard uit de waardeinstijging

van de in 1999 verleende bouwvergunningen. Ten opzichte van 1998 komen die 2,4 miljard gulden hoger uit op een totaalbedrag van 36,3 miljard gulden. Van deze toename komt 0,9 miljard gulden voor rekening van de utiliteitsbouw en 1,5 miljard gulden voor rekening van de nieuwbouw van woningen. In totaal wordt er in 1999 voor een bedrag van bijna 17,5 miljard gulden aan bouwvergunningen verleend voor nieuw te bouwen woningen. Dat is ruim 9% meer dan in het voorliggend jaar. In aantallen gemeten dalen de verleende bouwvergunningen voor woningen echter met ruim 3 duizend.

Daarnaast hebben ook de weersomstandigheden in 1998 gevolgen voor de bouwactiviteiten in 1999. Door de aanzienlijk meer dan gemiddelde hoeveelheid neerslag in de tweede helft van 1998 lopen veel projecten vertraging op, zowel in de uitvoering als in de aanvang. Deze vertraging leidt tot een overloop van de projecten naar 1999 en dit heeft uiteraard invloed op de afzet van de bouwmaterialenindustrie in de beide jaren.

Nederland en de industrie

Het economisch klimaat in Nederland blijft onveranderd gunstig. In de industrie stijgt de productie, terwijl ook de afzetprijzen stijgen. Er komen meer orders binnen en de bezettingsgraad van de productie-installaties wordt hoger. In samenhang hiermee neemt het producentenvertrouwen dan ook toe. Ondernemers verwachten meer bedrijvigheid in de komende maanden en stijgende prijzen.

Conjunctuurbeeld blijft gunstig

De indicatoren van het economisch klimaat in Nederland zijn in april weinig veranderd vergeleken met maart. Het conjunctuurbeeld blijft onveranderd gunstig. De meest recente groeicijfers van de consumptie en de productie van de industrie zijn vrij hoog. Wel moet bij deze hoge cijfers worden aangetekend dat incidentele oorzaken hier een positieve invloed hebben. De inflatie blijft beperkt en is in maart een fractie lager dan in de twee maanden ervoor. Daarentegen zijn de producentenprijzen in februari sterk gestegen. Het tempo van de daling van het aantal geregistreerde werklozen neemt iets af; het aantal openstaande vacatures is groot. Door de gunstige economische ontwikkeling blijven de indicatoren van het consumenten- en producentenvertrouwen op een hoog niveau gehandhaafd.

Industriële productie stijgt

In de industrie stijgt het volume van de gemiddelde dagproductie in februari met ruim 5%, vergeleken met februari vorig jaar. De omzet in de industrie neemt in dezelfde periode, na correctie voor gestegen afzetprijzen en een extra werkdag, ongeveer evenveel toe. Met name in de aardolie- en chemische industrie zijn de omzetten gestegen, vooral als gevolg van prijseffecten.

Opvallend is dat de buitenlandse afzetprijzen in februari aanmerkelijk meer stijgen, namelijk met 13%, dan de binnenlandse afzetprijzen die met 7% zijn toegenomen in vergelijking met februari vorig jaar.

Vollere orderportefeuille

De waarde van de ontvangen orders ligt in februari 16% hoger dan in dezelfde maand van het vorig jaar. Voor de binnenlandse orders is dit cijfer 13%, voor de buitenlandse orders 18%. In maart geven de ondernemers in de industrie bij de Conjunctuurttest aan dat zij meer orders hebben ontvangen. Ook nu geldt weer dat met name de ontvangst van or-

ders uit het buitenland zich gunstig ontwikkelt. De index van de orderpositie, die het aantal maanden werk in voorraad weergeeft, bedraagt in maart 103,4. Dit is een stijging van een procent ten opzichte van februari, toen het hoogste niveau sinds november 1995 werd bereikt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de ondernemers positief oordelen over de omvang van de orderportefeuille.

Bezettingsgraad hoger

De industriële ondernemers hebben in het eerste kwartaal van 2000 de productie-installaties beter weten te benutten dan in het voorafgaande kwartaal. De bezettingsgraad ligt in maart op 84,7%. Dat is 0,2 procentpunt hoger dan in december 1999, en houdt na eerdere stijgingen in september en december 1999 de derde toename op rij in. Volgens de ondernemers leidt de hogere bezettingsgraad niet tot een te krappe productiecapaciteit. Bedrijven die belemmeringen in de productie ondervinden, noemen een tekort aan arbeidskrachten als belangrijkste reden. Onvoldoende vraag naar de producten wordt steeds minder als productiebelemmering genoemd.

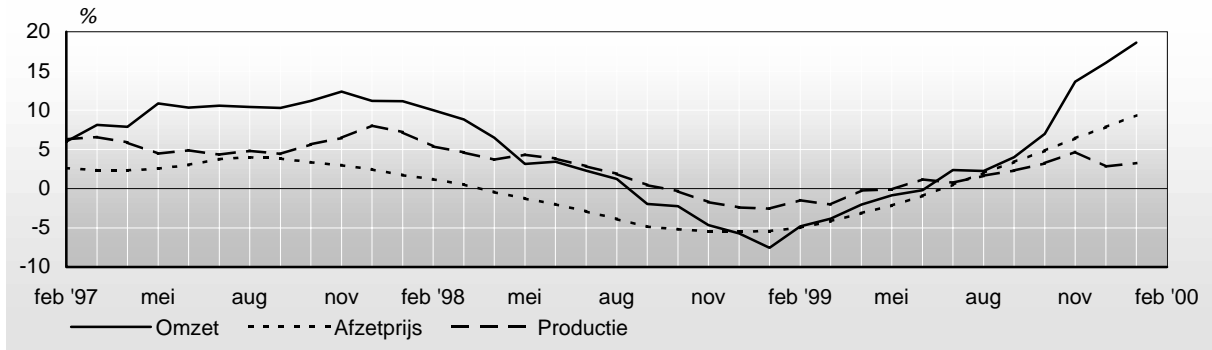
Producentenvertrouwen stijgt licht

In maart is de index van het producentenvertrouwen licht toegenomen en uitgekomen op 6,6. Daarmee is deze stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie voor de derde achtereenvolgende maand gestegen. Het toenemende vertrouwen is een gevolg van de verbeterde oordelen over de orderpositie en de omvang van de voorraden gereed product.

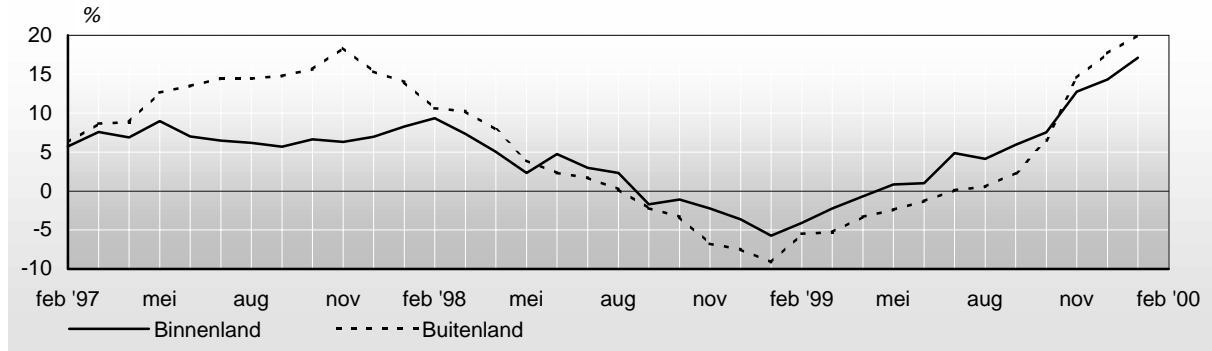
Verwachtingen

Voor de maanden april tot en met juni verwachten de ondernemers in de industrie een toename van de bedrijvigheid in de industrie. Vooral de buitenlandse afzet zal gaan stijgen. Ook verwachten ze een verdere toename van de verkoopprijzen.

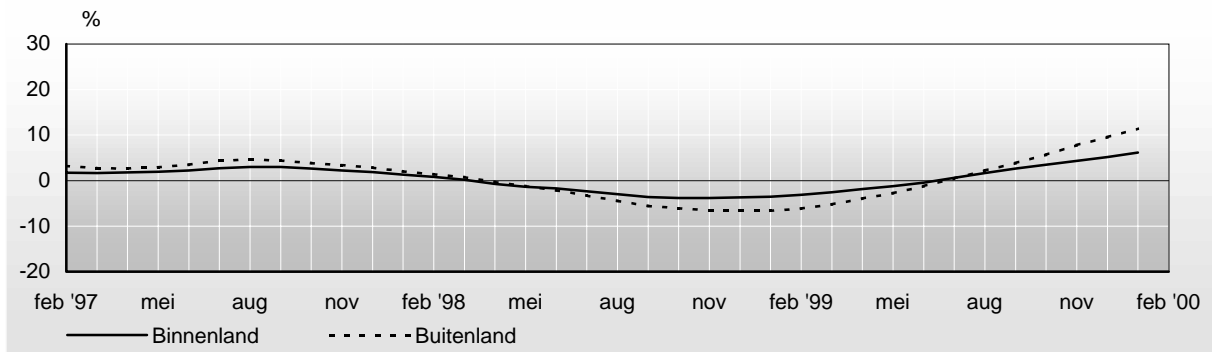
Omzet, afzetprijs en productie

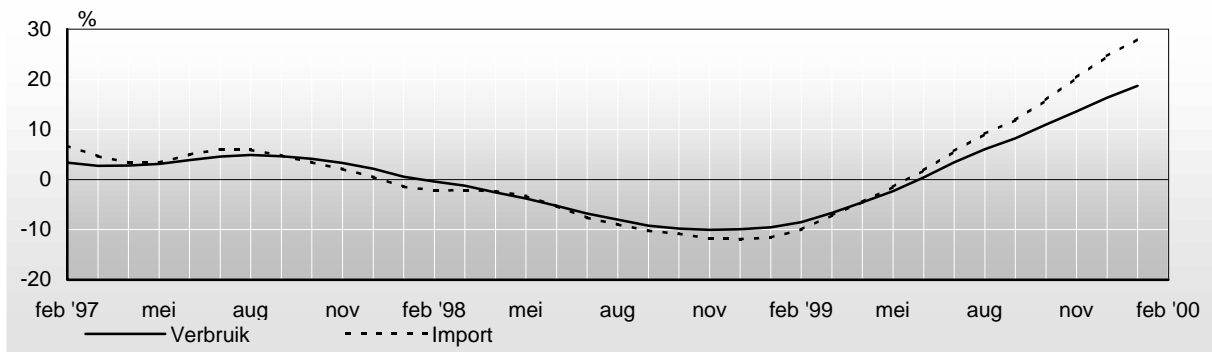
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1998		1999		1999			2000		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
<i>1995=100</i>													%
Industrie													
Omzet (waarde)		116,2	119,1	116,9	110,5	115,8	132,4	103,0	102,7	138,3	113,2	124,9	21,6
binnenland		114,7	118,6	135,6	124,1	123,9	146,9	101,7	101,2	136,4	110,3	123,3	21,8
buitenland		117,6	119,5	117,2	111,5	116,2	133,6	104,3	104,1	140,1	116,0	126,4	21,4
Ontvangen orders (waarde)		117,4	123,1	119,4	117,1	114,0	142,2	114,3	112,3	158,6	115,5	130,3	16,0
binnenland		122,0	124,3	127,4	119,8	116,2	134,7	112,5	115,0	134,6	116,8	130,2	13,2
buitenland		113,5	122,2	112,8	114,9	112,3	148,4	115,7	110,1	178,5	114,4	130,4	18,4
Afzetprijs		102,0	102,2	99,6	99,0	103,4	106,0	98,9	98,6	107,2	107,8	109,4	10,9
binnenland		101,8	102,2	100,2	100,1	103,1	104,6	100,1	99,9	105,2	106,2	107,2	7,3
buitenland		102,1	102,3	99,3	98,3	103,6	107,0	98,2	97,8	108,6	108,9	110,8	13,3
Verbruiksprijs		100,4	102,3	96,4	95,5	104,9	109,5	95,1	94,8	111,3	112,9	115,0	21,4
import		101,5	105,7	96,5	95,3	109,2	116,0	94,7	94,5	118,8	120,9	123,7	30,9
Productie (volume gemiddelde dag)		108,8	110,1	110,1	107,2	103,7	115,3	104,6	106,0	110,1	101,8	111,6	5,3
Productie (seizoengecorrigeerd)		108,8	110,1	106,6	109,0	110,4	111,7	110,6	107,0	110,9	107,8	112,8	5,4
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		108,7	111,3	112,0	105,2	107,6	119,7						6,8
Vacatures													
openstaand ⁴⁾	1000	19	.	19	20	24	.						33,3
ontstaan	1000	91	.	23	24	26	.						30,0
vervuld	1000	89	.	22	23	26	.						13,0
Aantal bedrijven ⁵⁾													
Uitgesproken faillissementen	1	46,0	46,5	115	102	99	91						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	1199	.	315	310	289	.						
<i>1995=100</i>													
Nederland													
Bruto Binnenlands Product (volume, mp)		110,9	114,8	114,5	111,3	111,1	119,4						3,5
Gezinsconsumptie (volume)		111,2	115,8	115,5	111,9	113,9	119,1						4,2
Bedrijfsinvesteringen (volume)		120,8	127,9	127,9	128,6	115,1	138,2						5,8
Invoer van goederen en diensten (volume)		122,5	129,0	128,5	124,9	126,6	137,8						5,3
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		121,3	127,0	127,3	123,3	123,8	136,4						4,7
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	287	221	260	265	212	189	263	265	201	201	215	-18,9
Vacatures													
openstaand ⁴⁾	1000	123	.	124	146	157	.						
ontstaan	1000	790	.	183	225	197	.						
vervuld	1000	772	.	176	204	221	.						
Aantal uren uitzendkrachten	mln uren	374,6	.	95,1	74,5	88,0	.						-15,3
Aantal bedrijven ⁵⁾													
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	667,7	682,1	851	857	750	795						
Energieverbruik	PJ	3024	.	857	856	614	.						
Consumentenvertrouwen													
economische klimaat	⁶⁾	15	14	4	7	21	21	8	6	20	28	24	
koopbereidheid	⁶⁾	20	5	-11	-6	18	20	-3	-7	18	34	25	
CBS-koersindex algemeen	⁶⁾	18	20	14	16	22	22	15	16	21	24	23	
CBS-koersindex algemeen		106,3	108,6	107,1	107,7	108,9	109,4	107,0	107,5	109,2	109,1	109,6	2,0
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	713,0	777,2	660,9	723,2	788,8	825,4	729,1	711,9	881,9	893,6	922,8	
		4,53	4,45	4,08	3,85	4,80	5,15	3,71	3,84	5,12	5,46	5,46	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

⁴⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

⁵⁾ Stand per 1 januari.

⁶⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁷⁾ Bedrijven en instellingen.

⁸⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2
Conjunctuurtest - gegevens: industrie

	Eenheid ⁴⁾	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.		
		1998	1999	1998				2000		1999			2000	
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.	
Producentenvertrouwen		3,7	3,0	0,1	1,7	4,3	6,1	6,1	-1,0	0,6	6,4	6,6	4,5	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		3	8	7	7	9	7	13	4	14	16	21	9	
binnenlandse markt		2	5	5	5	7	4	10	2	14	15	17	7	
buitenlandse markt		1	7	5	6	10	9	14	2	10	15	22	10	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	5	4	3	5	7	8	0	13	13	16	6	
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,0	84,3	84,1	84,1	84,3	84,5	84,7					84,4	
Productiebelemmeringen ²⁾														
geen	%	83	81	84	81	79	81	83					81	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	7	8	9	8	7	6	4					6	
tekort aan arbeid	%	4	6	3	5	8	7	7					7	
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	1	2	2	2	2					2	
overige belemmeringen	%	3	4	3	4	4	4	4					4	
Orderpositie	⁴⁾	99,1	99,3	98,6	98,8	99,2	100,7	102,4	98,4	98,7	102,3	103,4	100,3	
Beoordelingen:														
orderontvangst		-4	-5	-7	-8	-3	-1	1	-9	-6	2	4	-3	
orderpositie totaal		-2	-3	-6	-6	-2	1	3	-8	-6	3	4	-1	
orderpositie buitenland		-2	-2	-7	-5	-1	3	5	-7	-7	5	7	1	
productiecapaciteit		1	2	4	3	0	1	0					1	
voorraden gereed product		4	5	8	6	3	3	3	10	8	3	2	4	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		4	5	4	4	6	7	4					5	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		4	4	2	1	2	10	2					4	
buiten Europese Unie		1	3	0	0	4	6	5					4	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	10	9	5	14	12	19					13	
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	9	12	7	12	6	15	13	11	17	13	10	
verkoopprijs komende 3 mnd		0	7	0	3	9	15	15	1	3	14	16	11	
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	-1	0	-1	-1	0	3					0	
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4	-0,2	0,1					-0,2	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

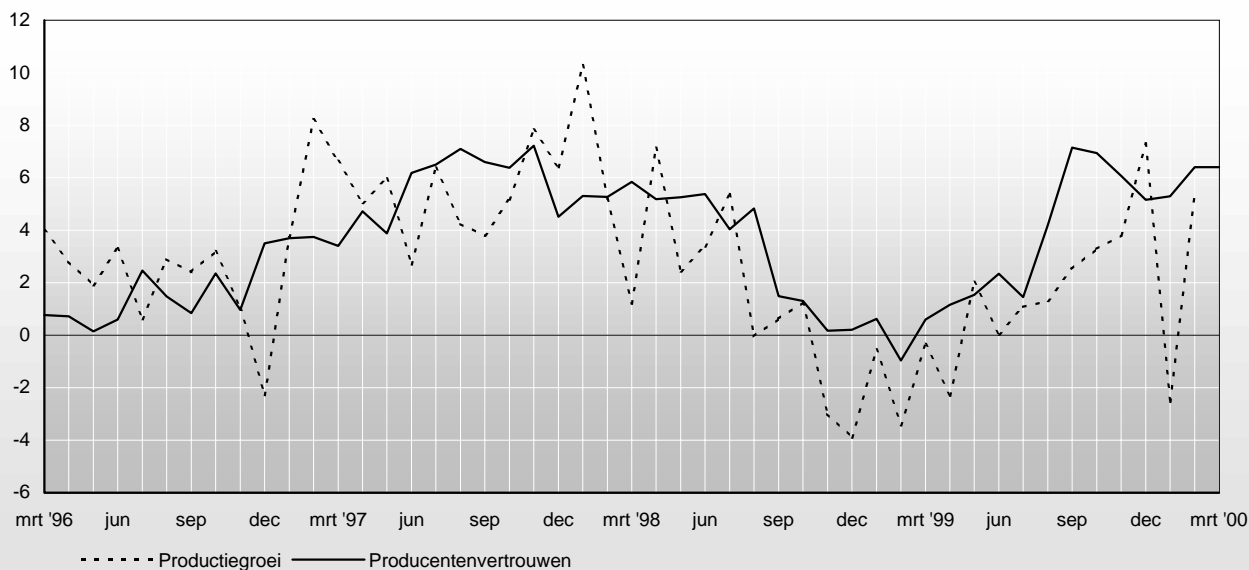
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

maart 1996 - maart 2000

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Door een uitstekend vierde kwartaal groeit het volume van de bruto toegevoegde waarde in 1999 met 1,8%. De omzet laat in februari een forse stijging zien ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Maart wordt, gezien de uitkomsten van de Conjunctuurtest, volgens de ondernemers nog beter. De verwachtingen voor het tweede kwartaal zijn hoog gespannen.

Vierde kwartaal keert het tij

Dankzij een uitstekend vierde kwartaal kan het volume van de bruto toegevoegde waarde in 1999 met 1,8% groeien ten opzichte van het voorgaande jaar. In vergelijking met het jaargemiddelde van 1998 laten de eerste drie kwartalen van 1999 allemaal een afname zien van het volume van de bruto toegevoegde waarde. In het vierde kwartaal wordt echter een volumegroei van ruim 13% gerealiseerd ten opzichte van het jaargemiddelde van 1998, waardoor 1999 alsnog positief kan worden afgesloten.

Vergeleken met hetzelfde kwartaal van vorig jaar bedraagt de groei in het vierde kwartaal van 1999 ruim 5%.

Dat het volume van de bruto toegevoegde waarde ondanks een nominale omzetzak van ruim 1% in 1999 toch groeit komt door de ontwikkeling van de prijzen. Doordat de afzetprijzen met ruim 3% dalen neemt het omzetvolume toe met bijna 2%. Daarbij dalen de verbruiksprijzen met ruim 5% waardoor, gezien de verhouding tussen omzet en verbruik, de marges per eenheid product iets verbeteren. Door het grotere omzetvolume en een iets betere ruilvoet kan het volume van de bruto toegevoegde waarde toenemen.

Omzet neemt fors toe in februari

In februari laat de omzet van de branche een forse toename zien van ruim 8% ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Februari telt in 2000 één werkdag meer, waarvan het positieve effect op de omzet op 4% tot 5% wordt geraamd. Hiervoor gecorrigeerd bedraagt de nominale omzettoename een ruime 3%, waarvan 0,5% wordt veroorzaakt door de gestegen afzetprijzen. Per saldo resteert er een volumetoename van de omzet van bijna 3%.

De buitenlandse markt laat ruim één procentpunt meer groei zien dan de binnenlandse markt: ruim 3% tegen 2%.

Van januari op februari is de ontwikkeling van het omzetvolume ruim 6%. De buitenlandse markt haalt zelfs een volumegroei van bijna 8%. Deze ontwikkelingen bevestigen de uitkomsten van de Conjunctuurtest over februari, waarin de ondernemers al een zeer forse toename van de verkopen hebben aangegeven en dan met name op de buitenlandse markt.

Eerste cijfers van maart zijn veelbelovend

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de verkopen ten opzichte van het al hoge niveau van februari, in maart weer een flinke toename laten zien. Net als in februari is de buitenlandse vraag duidelijk groter dan de binnenlandse vraag.

Om te kunnen voldoen aan de toegenomen vraag hebben de ondernemers de bedrijvigheid van februari op maart flink opgevoerd. Dit, terwijl dat ook al gebeurd was van januari op februari.

Daardoor komt de bezettingsgraad van de productie-installaties aan het einde van het eerste kwartaal 0,3% hoger uit dan aan het einde van hetzelfde kwartaal van 1999.

De hogere bedrijvigheid en capaciteitsbenutting leiden tot nu toe niet tot een toename van de productiebelemmeringen. De productiecapaciteit wordt als voldoende beoordeeld en er is ook geen gebrek aan geschikt personeel. Van de ondernemers in het Conjunctuurtestpanel zegt 88% geen productiebelemmeringen te ondervinden, een gelijk percentage als in het vierde kwartaal van 1999.

De gang van zaken in maart stemt de ondernemers tot tevredenheid. Met name over de buitenlandse afzet zijn ze goed te spreken.

Concurrentiepositie verbetert

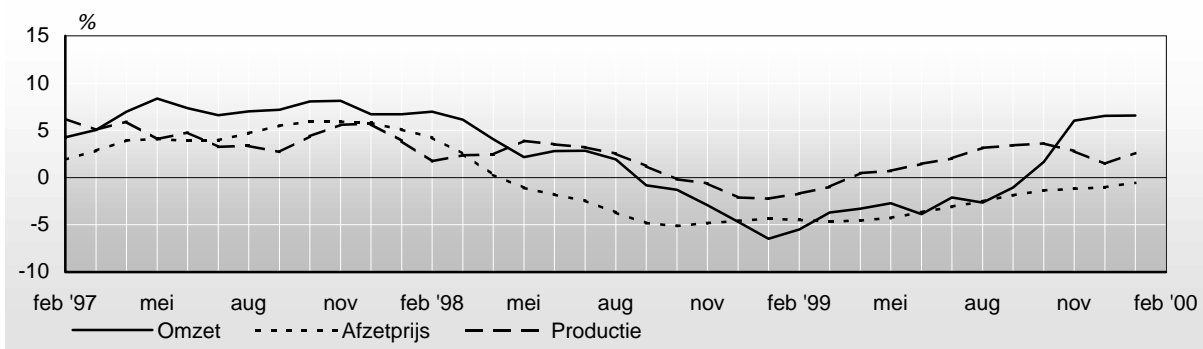
Volgens de ondernemers is hun concurrentiepositie in het eerste kwartaal van 2000 zowel op de binnenlandse als op de buitenlandse markt verbeterd. Op de buitenlandse markt spreken ze zelfs van een forse verbetering en dan met name binnen de Europese Unie.

Verwachtingen

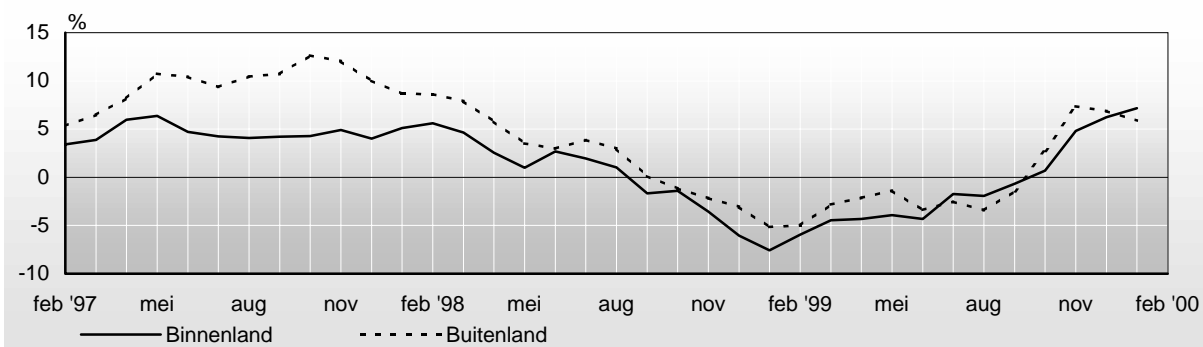
Voor het tweede kwartaal zijn de verwachtingen van de ondernemers hoog gespannen. Ze verwachten een zeer forse toename van de buitenlandse afzet en een forse toename van de bedrijvigheid. Ook wordt een verdere stijging van de verkoopprijzen verwacht.

Voor de werkgelegenheid in de branche verwachten men in het tweede en derde kwartaal een lichte toename.

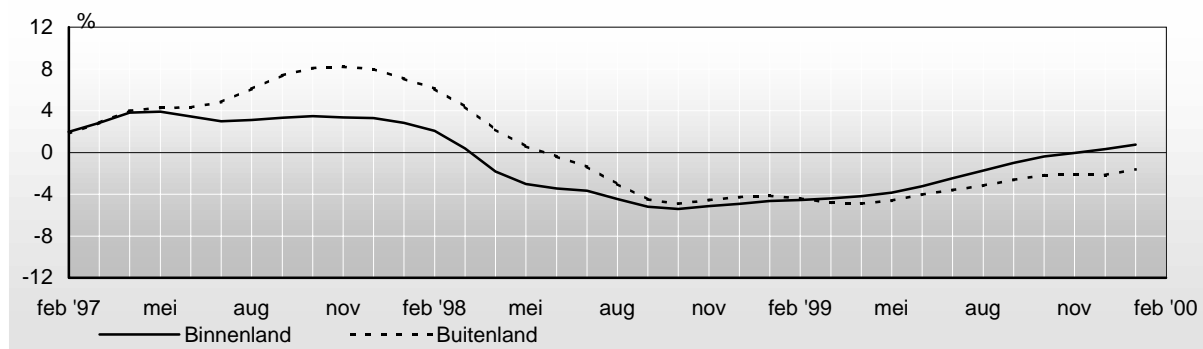
Omzet, afzetprijs en productie

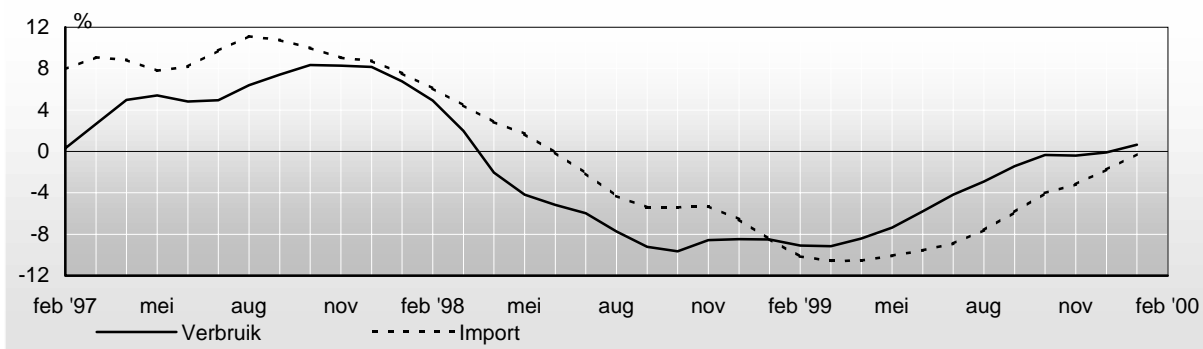
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1
Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1999		2000		1999			2000		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		112,2	110,8	111,4	105,6	109,6	117,8	101,2	99,0	122,0	99,6	107,0	8,2
binnenland		107,3	105,3	107,1	100,9	104,3	112,0	96,6	95,0	118,5	96,9	102,9	8,4
buitenland		118,4	117,6	116,7	111,3	116,1	125,0	106,9	103,9	126,4	103,0	112,1	7,9
Afzetprijs		104,9	101,6	102,8	102,3	101,4	101,6	102,6	102,2	102,0	101,6	102,6	0,5
binnenland		102,8	100,2	100,5	100,4	100,3	100,5	100,3	100,6	100,8	101,1	102,0	1,4
buitenland		106,7	102,8	104,7	104,0	102,4	102,5	104,5	103,6	103,1	102,1	103,2	-0,4
Verbruiksprijs		103,5	98,2	99,4	98,1	98,7	99,0	98,3	97,7	99,3	99,2	100,3	2,7
import		112,9	104,1	107,9	104,8	103,0	104,4	105,4	104,7	104,9	105,9	106,2	1,4
Productie (volume gemiddelde dag)		108,5	109,9	115,5	103,4	105,8	118,8	103,6	100,3	115,4	101,0	107,8	7,4
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		108,5	110,5	118,8	100,5	108,7	125,1						5,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,5	5,5										
Uitgesproken faillissementen	1	48	46	6	15	10	7						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	100	.	31	25	25	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1998	1999	1999		2000		1999		2000			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mr.	feb.		mr.
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		12	15	15	10	18	19	19	12	29	32	23	17
binnenlandse markt		6	6	6	4	6	6	11	11	15	22	19	7
buitenlandse markt		15	23	21	14	30	28	23	11	33	35	26	24
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	8	6	8	7	13	8	4	17	17	18	9
Bezettingsgraad ²⁾	%	85,5	85,8	85,5	85,5	85,7	86,3	85,8					85,8
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	85	85	84	84	83	88	88					86
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	9	5	10	4	4	2	2					3
tekort aan arbeid	%	1	5	2	5	7	4	4					5
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	1	1	1	2	2					2
overige belemmeringen	%	4	5	3	6	5	4	4					5
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		-9	-5	-11	-9	-2	1	1	-16	-7	2	1	-2
afzet / orderpositie totaal		-10	-7	-11	-9	-6	-2	-1	-14	-10	-3	0	-5
afzet / orderpositie buitenland		-10	-5	-10	-10	-2	2	2	-10	-13	2	5	-2
productiecapaciteit		6	5	9	5	2	3	2					3
voorraden gereed product		4	6	11	7	4	1	4	12	9	3	4	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	10	11	7	12	10	8					9
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		16	19	20	14	20	23	23					20
buiten Europese Unie		16	18	21	17	18	16	16					17
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		18	23	28	13	31	21	29					24
bedrijvigheid komende 3 mnd		14	16	18	13	20	14	24	21	18	25	25	18
verkoopprijs komende 3 mnd		12	10	8	8	15	11	15	8	6	16	16	12
personeelssterkte komende 6 mnd		-4	3	8	5	-1	-2	2					1
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	0,0	0,0	0,4	-0,2	-0,2	0,3					0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Voor 1999 komt het volume van de toegevoegde waarde bijna 1% lager uit. Zowel de omzet als de ontvangen orders stijgen in februari 2000. De orderpositie stijgt in maart, ondanks de hogere bezettingsgraad en toegenomen bedrijvigheid. Toename van de buitenlandse afzet wordt verwacht in het tweede kwartaal.

Toegevoegde waarde 1999 bijna 1% lager

Voor het vierde kwartaal van 1999 komt de reële toegevoegde waarde van de toegevoegde waarde voor de textiel-, kleding- en lederindustrie ruim 1% hoger uit ten opzichte van het vierde kwartaal van 1998. Voor heel 1999 daalt de toegevoegde waarde met bijna 1%. In vergelijking met de stijging van ruim 2% van de totale industrie blijft de branche dus duidelijk achter.

Omzet stijgt in februari met bijna 11%

Na een tegenvallende omzetontwikkeling in januari stijgt de buitenlandse omzet in februari 2000 met bijna 13% ten opzichte van februari vorig jaar. De binnenlandse omzet neemt met bijna 9% toe. Echter februari 2000 telt één werkdag meer dan februari 1999. Het positieve effect van een extra werkdag op de omzet wordt op 4 tot 5% geschat. De totale afzetprijs stijgt in februari 2000 met 1% in vergelijking met dezelfde maand vorig jaar, terwijl de verbruiksprijs met bijna 1,5% stijgt.

Orderontvangsten in februari fors hoger

De waarde van de ontvangen orders stijgt in februari 2000 met bijna 12% ten opzichte van februari 1999. De orderontvangsten in maart zijn groter dan in februari, voornamelijk dankzij de ondernemers in de kleding- en lederindustrie, die hun buitenlandse orderontvangsten zien stijgen. De ondernemers zijn hierover tevreden. De stemming van de ondernemers in de textiel- en kledingindustrie is in maart licht positief, terwijl de ondernemers in de lederindustrie duidelijk positief gestemd zijn.

Textielindustrie

Bij de textielindustrie dalen de orderontvangsten in maart, ten opzichte van februari, maar neemt de bedrijvigheid toe. Toch komt de index van de orderpositie in maart bijna twee procentpunten hoger uit dan in februari. Ondanks de daling van de orderontvangsten in maart zijn de ondernemers positief gestemd.

De hoge bezettingsgraad aan het einde van het vierde kwartaal van 1999 heeft men niet kunnen handhaven. Deze daalt aan het einde van het eerste kwartaal van 2000 met 1,3% naar 84,2%.

De concurrentiepositie, met name die op de buitenlandse markt, is in het eerste kwartaal 2000 ten opzichte van het vierde kwartaal 1999 verslechterd. Het percentage ondernemers dat zegt geen productiebelemmeringen te ondervinden is aan het einde van het eerste kwartaal verder toegenomen tot 88%. Het meest wordt een te geringe productiecapaciteit genoemd als mogelijke oorzaak van stagnatie in de productie. De voorraden gereed product worden nog steeds als te groot ervaren.

Kledingindustrie

In de kledingindustrie geven de ondernemers aan dat de orderontvangsten uit het binnenland in maart ten opzichte van februari fors gedaald zijn, terwijl deze uit het buitenland zeer sterk zijn toegenomen. De bedrijvigheid neemt iets toe, waardoor de index van de orderpositie in maart ten opzichte van februari daalt met ruim drie procentpunten. Ondanks de daling van de orderontvangsten uit het binnenland zijn de ondernemers over het geheel genomen tevreden en wordt vooral de buitenlandse orderpositie als gunstig ervaren.

De bezettingsgraad stijgt eind maart 2000 met bijna 1% naar 86,2% ten opzichte van eind december 1999.

Van de ondernemers in het Conjunctuurtestpanel zegt 88% geen productiebelemmeringen te ondervinden. Toch vindt nog 7% van de ondernemers dat de stagnatie in de productie veroorzaakt wordt door onvoldoende vraag.

Lederindustrie

Vergeleken met februari stijgen de orderontvangsten in maart fors, vooral die uit het buitenland vertonen een zeer sterke toename. De bedrijvigheid is in maart dan ook fors opgevoerd. De index van de orderpositie in maart stijgt ten opzichte van februari met bijna 6 procentpunten. Ook de bezettingsgraad neemt in maart vergeleken met februari toe met 0,5% naar 88,6%. De ondernemers geven dan ook aan zeer tevreden te zijn over zowel de orderontvangst als over de orderpositie.

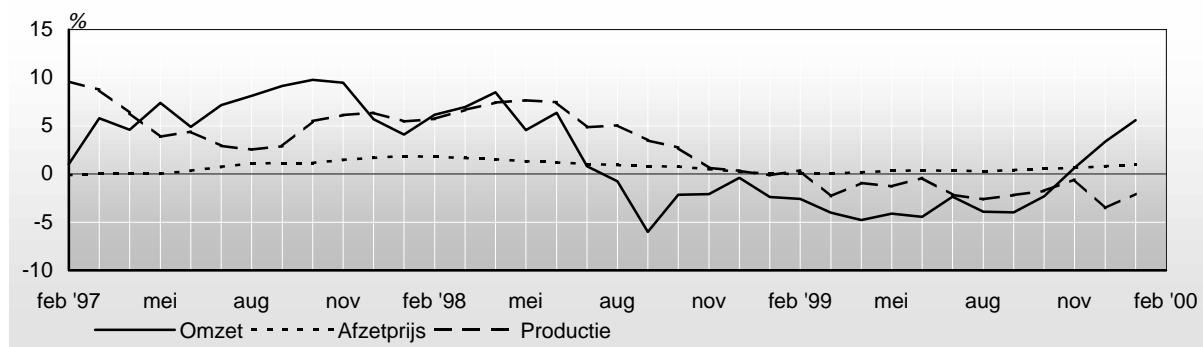
De ontwikkelingen van de concurrentiepositie op de binnenlandse markt verlopen in maart minder goed dan in februari, terwijl de ontwikkelingen op de buitenlandse markt juist sterk verbeterd zijn.

In maart geven de ondernemers aan meer productiebelemmeringen te ondervinden, met name als gevolg van een tekort aan personeel.

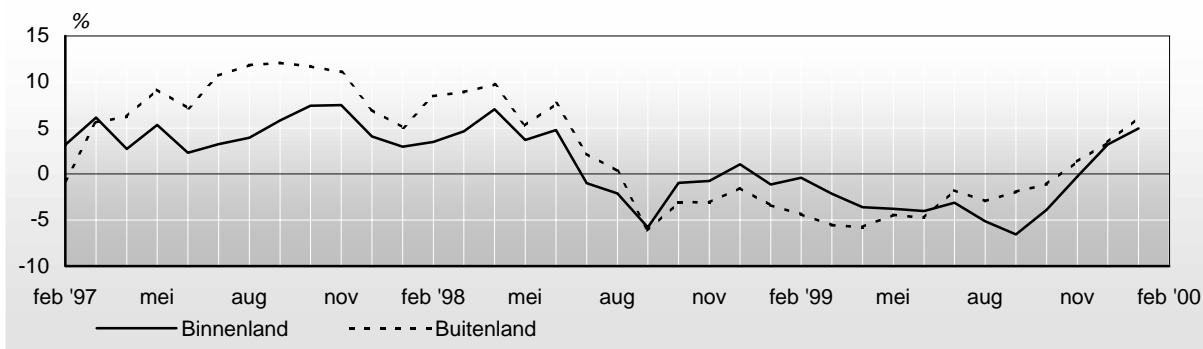
Verwachtingen

De ondernemers in de branche verwachten voor het tweede kwartaal een toename van de buitenlandse afzet, een lichte stijging van de bedrijvigheid en een verdere stijging van de afzetprijzen. Verder houden de ondernemers rekening met een kleine afname van de personeelssterkte in het tweede en derde kwartaal.

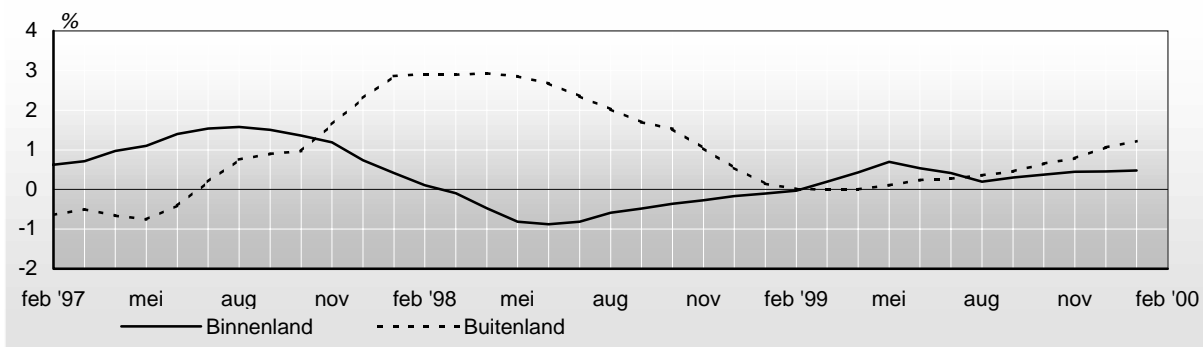
Omzet, afzetprijs en productie

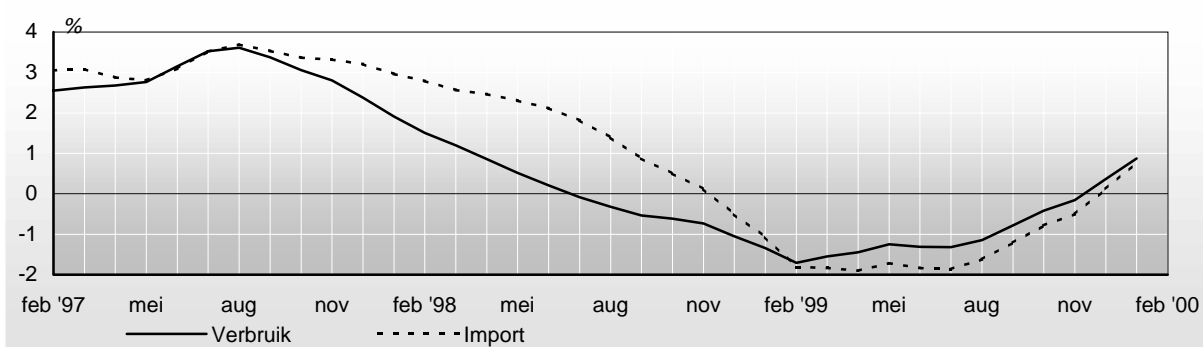
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1
Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1999		1999				2000			
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
<i>1995=100</i>													%
Omzet (waarde)		108,3	105,5	107,2	110,3	100,2	107,4	103,2	103,9	97,3	104,1	115,2	10,9
binnenland		107,9	105,2	107,2	112,8	97,2	106,3	104,5	106,6	98,8	105,1	116,0	8,8
buitenland		108,7	105,7	107,3	108,3	102,6	108,4	102,2	101,7	96,0	103,2	114,6	12,7
Ontvangen orders (waarde)		111,6	108,4	109,8	114,5	99,4	110,8	116,5	105,0	96,7	104,0	117,2	11,6
binnenland		110,0	105,6	114,8	113,0	92,7	111,3	120,6	98,4	93,0	110,0	113,7	15,6
buitenland		112,9	110,5	106,2	115,6	104,3	110,4	113,4	109,9	99,5	99,6	119,6	8,9
Afzetprijs		100,7	101,0	100,6	100,7	101,1	101,2	100,6	100,7	101,3	101,6	101,7	1,0
binnenland		98,8	99,1	98,8	98,9	99,1	99,2	98,9	98,9	99,1	99,4	99,4	0,5
buitenland		102,0	102,3	101,8	101,9	102,6	102,6	101,8	101,9	102,8	103,2	103,2	1,3
Verbruiksprijs		102,8	101,7	102,1	101,7	101,5	101,9	101,8	101,8	102,0	103,1	103,3	1,4
import		105,9	104,4	105,1	104,5	104,3	104,6	104,9	104,8	104,8	106,1	106,3	1,5
Productie (volume gemiddelde dag)		109,5	108,5	110,0	112,2	97,9	109,4	112,8	108,8	97,1	103,6	110,8	1,7
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		109,4	108,5	124,0	91,9	102,0	125,6						1,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,9	3,9										
Uitgesproken faillissementen	1	47	26	9	7	4	5						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	10	.	3	2	2	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2
Conjunctuurtest ¹⁾gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		²⁾ 1998	1999	1999				2000		2000			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	2	0	-3	3	6	9	2	-1	5	8	4
binnenlandse markt		5	2	3	-6	2	9	8	2	9	7	3	3
buitenlandse markt		3	-1	-5	0	0	-1	8	-2	-11	-2	11	2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	3	3	-3	7	6	10	2	-1	9	12	5
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,7	84,2	84,2	83,2	84,1	85,2	85,3					84,5
Productiebelemmeringen ⁴⁾													
geen	%	86	83	87	82	81	83	87					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	8	9	9	6	7	5					7
tekort aan arbeid	%	2	5	2	5	7	5	3					5
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	1	2	2	2	3					2
overige belemmeringen	%	2	3	1	2	4	3	2					3
Orderpositie	⁴⁾	116,5	111,0	111,8	110,6	110,0	111,4	115,5	110,8	111,9	114,8	116,9	111,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		-1	-8	-12	-10	-5	-3	3	-12	-12	0	3	-4
orderpositie totaal		-3	-8	-11	-14	-3	-4	1	-9	-13	-2	2	-5
orderpositie buitenland		-3	-11	-14	-16	-3	-9	-4	-14	-16	-6	0	-8
productiecapaciteit		1	4	6	4	1	3	-3					1
voorraden gereed product		10	14	12	14	12	19	18	11	13	15	20	16
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		11	6	3	6	7	7	0					5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	0	-2	-1	-4	6	-6					-1
buiten Europese Unie		5	1	2	2	0	-1	-1					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		15	6	-5	10	4	14	17					11
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	7	-1	4	12	12	10	-3	0	10	5	10
verkoopprijs komende 3 mnd		5	6	2	2	2	18	15	3	-1	12	13	9
personeelssterkte komende 6 mnd		4	2	4	-2	3	2	-4					0
toe- of afname personeelssterkte	%	0,1	-0,3	-0,1	-0,2	0,2	-1,1	-0,5					-0,4

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Papier- en grafische industrie

Dankzij een sterk vierde kwartaal steekt de groei van de bruto toegevoegde waarde in de branche over heel 1999 gunstig af bij de rest van de industrie. In januari en februari 2000 lijkt de waarde-ontwikkeling van de omzet vooral door prijsstijging en extra werkdagen te worden bepaald. De ondernemers verwachten voor het tweede kwartaal een forse toename van de bedrijvigheid en hogere verkoopprijzen.

Branche presteert goed

Over heel 1999 ligt de reële groei in de papier- en grafische industrie boven het gemiddelde van de totale industrie. Het volume van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten stijgt in de branche met bijna 3% vergeleken met 1998. Het gemiddelde voor de industrie bedraagt voor 1999 ruim 2%. In het vierde kwartaal van 1999 treedt er een groeiversnelling op. Vergeleken met het vierde kwartaal van 1998 bedraagt de groei dan bijna 5%. Toch blijft dan de groei achter bij de totale industrie omdat deze met bijna 7% een sterkere groei laat zien.

Omzet en orderontvangsten nemen toe

In vergelijking met een jaar eerder groeit de omzet in februari met bijna 8%. De groei op de buitenlandse markt is nog 1% hoger door de hogere afzetprijzen op de buitenlandse markt. Het omzetvolume blijft echter nagenoeg stabiel, omdat naast de stijging van de afzetprijzen met ongeveer 3% ook rekening gehouden moet worden met het werkdag-effect; februari 1999 telt namelijk 1 werkdag minder. Het CBS schat het effect van het verschil in werkdagen op 4 à 5 % per dag. De waarde van de ontvangen orders stijgt in dezelfde periode met ruim 10%.

Bezettingsgraad iets hoger

De bezettingsgraad stijgt van december 1999 naar het einde van maart 2000 met 0,4 procentpunt en bedraagt dan ruim 86%. Het percentage ondernemers dat zegt geen productiebelemmeringen te ondervinden is op het einde van het eerste kwartaal verder toegenomen tot 81%. Het meest wordt het tekort aan arbeidskrachten genoemd als oorzaak van stagnatie in de productie. Stagnatie als gevolg van onvoldoende vraag wordt eind maart nog door 3% van de ondernemers gemeld. Dat is belangrijk minder dan een jaar geleden toen 14% dit meldde.

Bedrijvigheid neemt toe in maart

Volgens de ondernemers in de Conjunctuurtest neemt de bedrijvigheid in maart in vergelijking met de vorige maand zeer sterk toe. Ook de orderontvangsten laten volgens hen een zeer forse

groei zien. Gelet op het seizoen ligt een stijging in de lijn van de verwachting. De index van de orderpositie is eind maart verder opgelopen tot 135. De ondernemers tonen zich na het minder positieve oordeel vorige maand weer tevreden met hun orderontvangsten en orderpositie. Daarentegen is volgens hen de concurrentiepositie tijdens het eerste kwartaal verslechterd; het gaat vooral om die binnen de Europese Unie.

Papierindustrie

In de papierindustrie zijn de afzetprijzen op de buitenlandse markt in februari in vergelijking met vorig jaar met ruim 8% gestegen. De stijging op de binnenlandse markt bedraagt 4%. De verbruiksprijzen stijgen in dezelfde periode ongeveer 14%.

De ondernemers in de Conjunctuurtest melden in maart een flinke toename van de bedrijvigheid. Over de orderontvangsten melden zij dat er met name van de buitenlandse markt een flinke toename is. Hun concurrentiepositie binnen de EU is volgens hen echter verslechterd.

Grafische industrie

De totale afzetprijzen in de grafische industrie zijn tussen februari 2000 en februari 1999 nauwelijks gestegen. De binnenlandse afzetprijzen zijn licht verhoogd (+2%) en de buitenlandse zijn gedaald met 3%. Ook de verbruiksprijzen stijgen in vergelijking met andere sectoren slechts gering met ongeveer 4%.

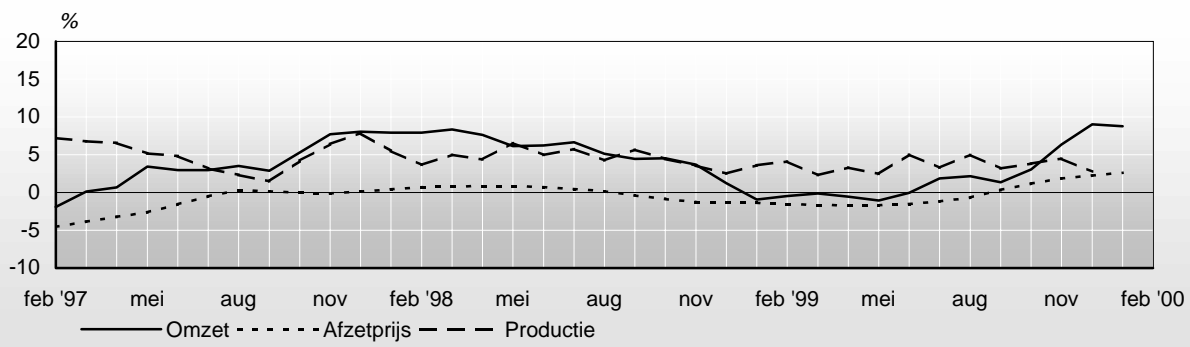
Uit de Conjunctuurtest blijkt dat ook in de grafische industrie in maart de bedrijvigheid flink is toegenomen, evenals de orderontvangsten, voor zover het de binnenlandse markt betreft.

Behalve over hun orderontvangst zijn de ondernemers eind maart niet tevreden over het niveau van de orderpositie.

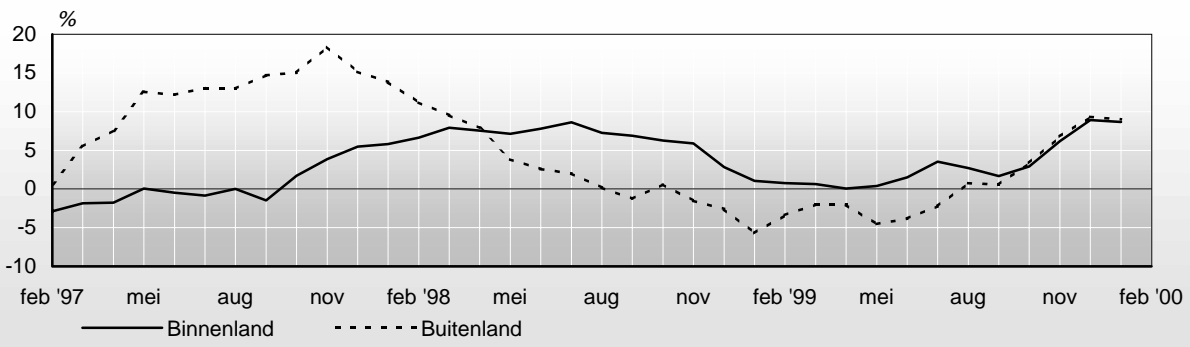
Verwachtingen

De ondernemers in de branche als totaal verwachten voor april tot en met juni een zeer forse toename van zowel de buitenlandse afzet als de bedrijvigheid. Ook verwachten zij dat de verkoopprijzen verder zullen stijgen. Wat de personeelssterkte betreft worden geen grote veranderingen voorzien voor het tweede en derde kwartaal.

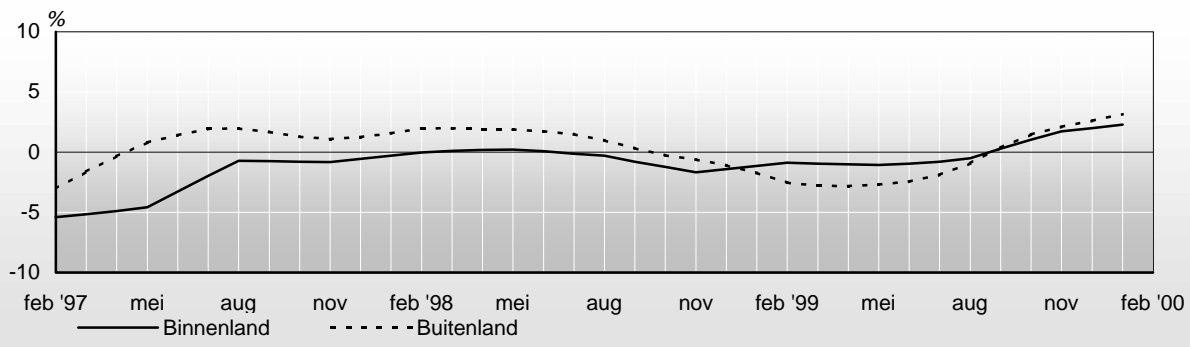
Omzet, afzetprijs en productie

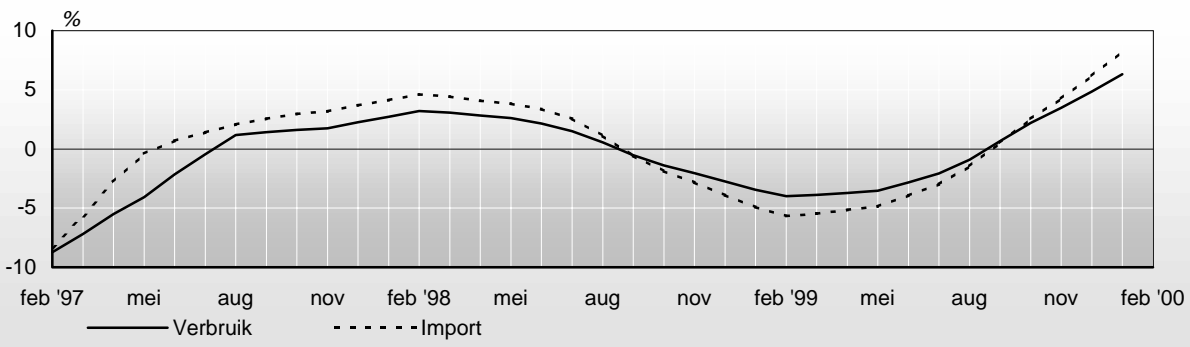
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1
Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1999		2000							
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
<i>1995=100</i>													%
Omzet (waarde)		110,9	113,0	117,9	106,0	109,9	125,2	97,4	99,8	130,5	102,7	107,5	7,8
binnenland		109,3	112,2	117,4	104,7	109,0	124,6	95,9	98,9	131,7	101,2	106,2	7,4
buitenland		115,1	115,0	119,1	109,6	112,4	126,8	101,6	102,2	127,3	106,6	111,1	8,7
Ontvangen orders (waarde)		113,5	110,4	107,6	107,7	108,0	115,2	98,1	100,3	112,6	107,8	110,8	10,5
binnenland		104,9	99,5	101,0	97,3	94,8	104,7	90,1	89,9	100,1	96,7	99,4	10,5
buitenland		121,9	121,1	114,2	117,9	120,9	125,5	106,0	110,5	124,9	118,7	122,1	10,5
Afzetprijs		96,3	95,8	95,2	95,3	95,7	96,9	95,3	95,3	97,0	98,0	98,3	3,1
binnenland		96,4	96,2	95,2	95,9	96,2	96,9	95,9	95,9	97,0	98,3	98,4	2,6
buitenland		96,1	95,1	95,0	94,3	95,0	97,0	94,5	94,4	97,2	97,6	98,1	3,9
Verbruiksprijs		92,5	91,3	90,7	89,7	91,7	93,8	89,8	89,7	94,1	96,2	96,7	7,8
import		92,8	90,9	90,4	88,6	91,5	94,2	88,6	88,5	94,7	96,9	97,7	10,4
Productie (volume gemiddelde dag)		112,0	116,5	119,8	111,0	109,4	125,2	105,6	111,0	128,2	101,8	.	-3,6
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		112,0	115,1	116,1	110,2	112,9	121,7						4,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,5	7,5										
Uitgesproken faillissementen	1	81	69	14	11	19	21						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	43	.	11	11	10	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		²⁾ 1998	1999	1999		2000		1999		2000			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	10	7	4	17	13	9	-2	22	7	26	11
binnenlandse markt		6	11	6	3	22	15	6	0	23	8	24	11
buitenlandse markt		-2	8	10	8	0	13	17	-6	15	4	25	9
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	5	2	-4	11	11	14	-4	26	16	33	8
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,9	85,1	84,9	84,7	85,0	85,7	86,1					85,4
Productiebelemmeringen ⁴⁾													
geen	%	81	75	72	75	77	77	81					78
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	12	14	14	9	9	3					9
tekort aan arbeid	%	3	7	5	7	10	7	8					8
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	1	0	1	2	4					2
overige belemmeringen	%	6	5	8	4	3	5	4					4
Orderpositie	⁴⁾	110,6	119,0	112,0	111,8	122,6	129,6	132,6	111,7	112,8	131,7	135,3	124,2
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-5	-6	-17	-1	3	-3	-9	-6	-8	4	-5
orderpositie totaal		0	-6	-9	-15	-1	0	-3	-12	-9	-4	2	-5
orderpositie buitenland		-1	-6	-13	-12	-6	8	9	-11	-16	9	6	0
productiecapaciteit		-3	3	5	8	-3	2	-6					0
voorraden gereed product		5	5	7	4	4	5	3	10	5	2	2	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	10	10	6	14	10	-3					7
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-5	-7	-10	3	-7	-16					-8
buiten Europese Unie		-4	-4	-5	-17	9	-3	-1					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	7	12	-12	7	21	14					8
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	12	17	-1	29	2	23	19	20	34	17	13
verkoopprijs komende 3 mnd		2	13	-1	2	24	25	27	2	0	25	33	20
personeelssterkte komende 6 mnd		-6	-2	-6	3	-7	1	4					0
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,5	-0,3	0,1	-1,1	-0,6	-0,2					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De groei van de productie, orderontvangst en orderpositie houdt aan. Met deze gang van zaken zijn de ondernemers zeer tevreden, ook na correctie voor seizoeninvloeden. Voor het tweede kwartaal van 2000 verwacht men een lichte daling van de bedrijvigheid bij een hogere export en stijgende afzetprijzen.

Productiegroei blijft hoog

In de eerste twee maanden van 2000 groeit de productie met bijna 4,5% ten opzichte van dezelfde maanden in 1999. De groei is maar iets lager dan in het vierde kwartaal van 1999 toen de productie met ruim 6% steeg vergeleken met hetzelfde kwartaal in 1998.

Opnieuw daling omzetvolume in februari

Na januari komt ook in februari 2000 het volume van de gemiddelde dagomzet lager uit dan in dezelfde maand in 1999. Weliswaar stijgt de omzet in februari met bijna 45%, maar de prijsstijging is ruim 40%. Hieruit volgt een groei van het omzetvolume van iets meer dan 3%. Dit percentage moet nog gecorrigeerd worden voor het feit dat februari dit jaar één werkdag meer heeft dan in 1999. Het CBS raamt dit verschil op 4 à 5% per werkdag. Na correctie voor prijs- en kalenderverschillen blijkt dus dat het volume van de gemiddelde dagomzet in februari daalt met 2%.

Orderontvangst stijgt fors in maart

Volgens de deelnemers aan de Conjunctuurtest neemt in maart, evenals in februari, in vrijwel de gehele branche de orderontvangst fors toe. Weer gaat dit gepaard met een groei van de orderpositie. Ondanks een opnieuw flinke stijging van de productie is de orderontvangst in maart weer dermate groot dat er orders aan de werkvoorraad zijn toegevoegd.

Bezettingsgraad neemt verder toe

De productiestijgingen leiden tot een hogere bezettingsgraad van de productie-installaties.

In maart zijn de installaties voor 86% benut; vergeleken met maart 1999 betekent dit een stijging met ongeveer 2,5%. Als productiebelemmerend noemen de ondernemers het tekort aan personeel, maar de beperking doet zich in deze branche niet sterker voor dan gemiddeld in de industrie. Daarnaast is in maart door enkele bedrijven onderhoud aan de installaties gepleegd. Door deze belemmering wordt eigenlijk de bezettingsgraad onderschat.

Grote tevredenheid over gang van zaken

De forse orderontvangst in maart blijkt naar het oordeel van de ondernemers in de kunststofverwerkende industrie een gebruikelijke ontwikkeling voor de tijd van het jaar. Hun collega's in de chemie tonen wel meer tevredenheid.

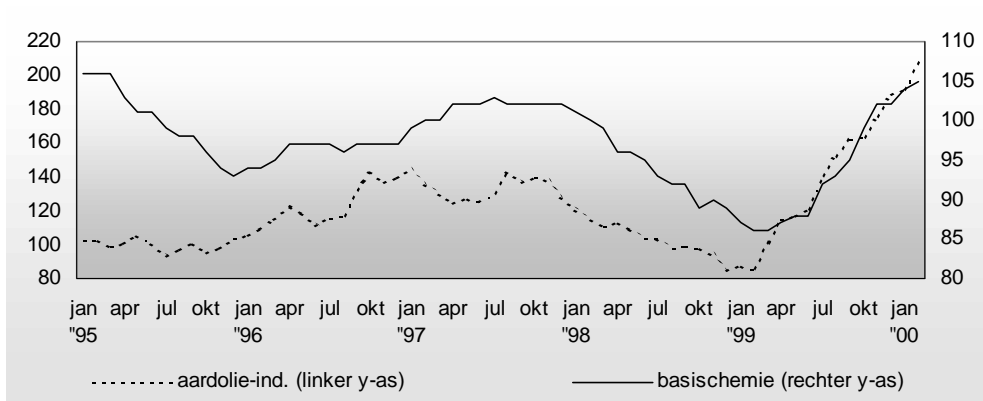
Voor beide groepen geldt dat zij de groei van de orderpositie als een normale gebeurtenis zien. Gelet op de tijd van het jaar neemt de tevredenheid zelfs iets af maar blijft wel erg hoog.

Over de voorraden gereed product is men het in zekere zin ook eens: bij de chemie zijn die te krap en bij de kunststofverwerking minder te groot dan in vorige maanden.

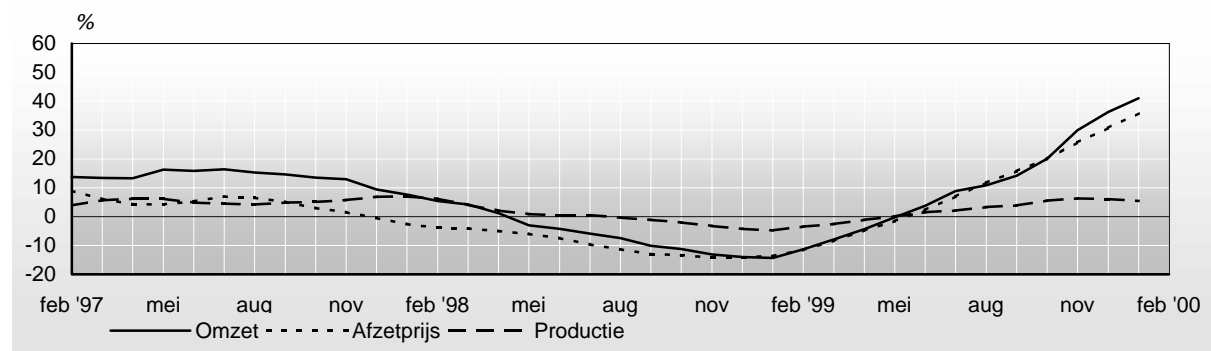
Verwachtingen

Volgens de ondernemers in het panel van de Conjunctuurtest zal de productie in april, mei en juni licht afnemen. Daarentegen zal de afzet aan het buitenland in deze periode toenemen. Voor het afzetprijsniveau verwacht men eveneens een stijging, ondanks de huidige daling van de aardolieprijzen. Zeer waarschijnlijk reageren de prijzen hierop met enige vertraging (zie de grafiek hieronder).

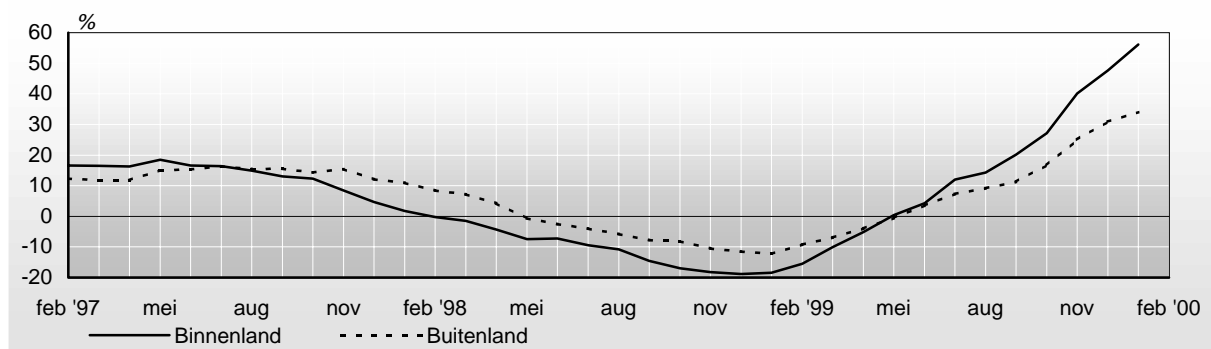
Indices afzetprijzen (totaal) van de aardolie-industrie en de basischemie (basis 1995=100)

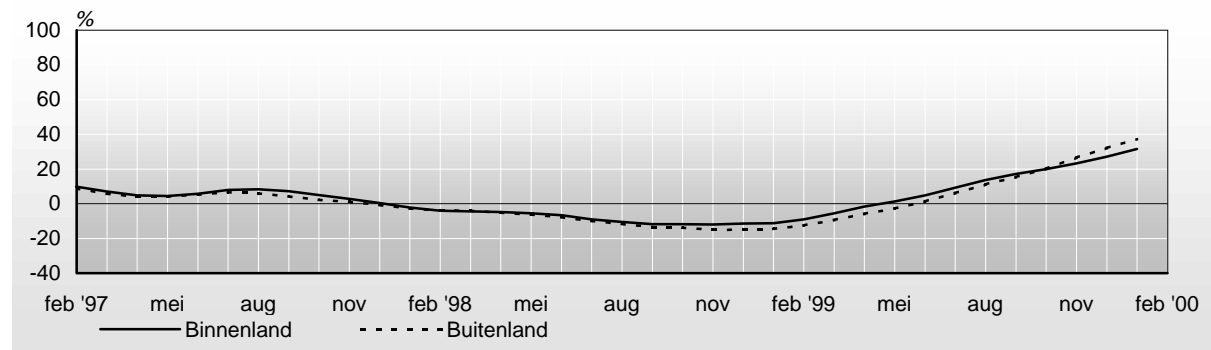
Omzet, afzetprijs en productie

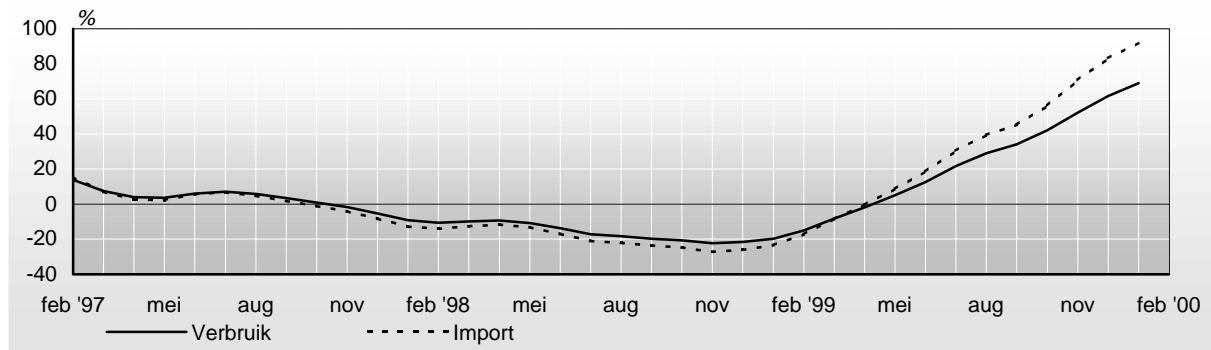
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1
Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1999		2000		1999			2000		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		113,6	120,9	106,0	106,8	123,3	137,1	101,0	100,8	139,8	137,2	146,1	44,9
binnenland		111,2	120,8	102,0	99,3	125,2	142,5	93,6	92,0	149,2	139,5	152,0	65,3
buitenland		114,7	120,9	108,0	110,5	122,3	134,3	104,7	105,3	135,0	136,0	143,0	35,9
Afzetprijs		99,5	104,9	94,3	92,6	109,3	118,4	91,9	91,3	122,2	123,8	128,2	40,4
binnenland		101,0	108,0	97,6	95,9	112,9	120,4	95,4	94,2	122,6	125,0	128,6	36,5
buitenland		98,9	103,8	93,1	91,4	108,0	117,8	90,7	90,3	122,1	123,4	128,0	41,8
Verbruiksprijs		96,7	112,4	89,5	88,6	121,2	135,9	87,0	86,4	141,4	145,5	151,5	75,4
import		94,4	116,0	85,4	85,5	127,3	145,3	83,3	82,8	152,8	156,8	164,3	98,4
Productie (volume gemiddelde dag)		103,3	104,8	98,3	103,3	103,4	104,5	98,9	105,2	95,7	102,4	110,7	5,2
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		103,3	107,5	100,2	100,7	109,6	110,9						10,7
Aantal bedrijven ⁴⁾	1000	1,9	1,9										
Uitgesproken faillissementen	1	22	25	6	2	10	5						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	813	.	211	209	198	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

⁴⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1998	1999	1999		2000		1999		2000			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		-4	7	6	12	8	1	20	-1	17	17	34	10
binnenlandse markt		-5	7	7	9	12	1	21	-2	20	22	38	11
buitenlandse markt		-5	7	5	13	5	4	20	-1	17	16	32	11
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		1	5	6	4	7	5	9	-7	15	8	19	6
Bezettingsgraad ²⁾	%	86,3	84,9	83,6	85,4	85,2	85,5	86,0					85,5
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	86	83	83	82	83	85	79					82
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	8	12	9	6	5	4					6
tekort aan arbeid	%	3	4	1	3	5	5	7					5
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	1	2	2	2	3					2
overige belemmeringen	%	4	4	3	4	4	3	7					5
Orderpositie	⁴⁾	102,8	101,6	100,1	101,5	103,0	101,8	102,9	100,0	100,5	103,4	104,1	102,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-2	-9	-4	2	2	4	-10	-8	3	9	1
orderpositie totaal		-5	-3	-10	-5	-1	2	5	-12	-10	5	4	0
orderpositie buitenland		-6	-2	-12	-1	-1	5	6	-12	-12	6	7	2
productiecapaciteit		1	3	4	3	3	1	-3					1
voorraden gereed product		8	4	12	3	1	0	0	15	10	2	-2	1
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	-2	-6	-1	-2	3	0					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-2	1	-4	-3	-2	14	-2					2
buiten Europese Unie		-7	0	-7	-5	2	10	2					2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		-1	7	2	2	9	15	11					9
bedrijvigheid komende 3 mnd		4	6	9	11	-1	6	3	10	11	8	-4	5
verkoopprijs komende 3 mnd		-12	8	-8	4	14	22	20	-8	2	17	23	15
personeelssterkte komende 6 mnd		-6	-12	-14	-15	-11	-7	-1					-9
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-1,2	-1,0	-1,1	-1,6	-0,9	-0,5					-1,0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Dankzij het vierde kwartaal komt de volumegroei van de bruto toegevoegde waarde in 1999 uit op 1,6%. Ook het eerste kwartaal van 2000 lijkt gunstig te verlopen. Hoge orderontvangst laten de index van de orderpositie nog iets oplopen. Over het algemeen zijn de ondernemers dan ook dik tevreden en ze verwachten meer bedrijvigheid en een toename van de buitenlandse afzet.

Groei vierde kwartaal zorgt voor positief 1999

Het volume van de bruto toegevoegde waarde ligt in het vierde kwartaal van vorig jaar ruim 6% hoger dan in het laatste kwartaal van 1998. In de eerste drie kwartalen van 1999 was sprake van stabiliteit ten opzichte van de overeenkomstige kwartalen een jaar eerder. Door de forse groei in het vierde kwartaal komt het gehele jaar 1999 toch nog boven 1998 uit. In 1999 ligt het volume van de bruto toegevoegde waarde 1,6% hoger dan het jaar daarvoor.

Productie neemt in februari toe

Ten opzichte van februari vorig jaar ligt het volume van de gemiddelde dagproductie in februari 2000 bijna 4% hoger. Deze toename volgt op een daling van zo'n 5,5% in januari 2000 in vergelijking met januari 1999. Uitgaande van de uitkomsten van de Conjunctuurtest over maart lijkt het er op dat het productievolume in het eerste kwartaal van 2000 dat van de eerste drie maanden van verleden jaar op zijn minst zal evenaren.

Ook omzet en orderontvangst stijgen

In februari 2000 stijgt de totale omzet met bijna 19% ten opzichte van februari vorig jaar. De toename is ongeveer gelijk verdeeld over de binnenlandse en de buitenlandse markt. Bijna de helft van de groei wordt veroorzaakt door een werkdag extra en hogere afzetprijzen. Na verrekening van deze effecten resteert een groei van zo'n 10% voor het volume van de gemiddelde dagomzet op zowel de binnenlandse als de buitenlandse markt.

De orderontvangst is wat ongelijker verdeeld. Uit het buitenland neemt de waarde van de orderontvangst met bijna 20% toe, terwijl die uit Nederland met ruim 12% stijgt. Per saldo ligt de waarde van de totale orderontvangst ruim 16% hoger dan in februari 1999.

Meer orders en bedrijvigheid

Gelet op de tijd van het jaar is de toename van de bedrijvigheid in maart ten opzichte van februari gebruikelijk te noemen. Na de groei van de orderontvangst van januari op februari wordt ook in maart weer een stijging gemeld in vergelijking met februari. Het is vooral de buitenlandse orderontvangst die in maart voor groei zorgt. De ondernemers tonen zich met deze orderontvangst net zo tevreden als in februari.

De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt in maart 2000 op een nagenoeg gelijk niveau als in september en december van vorig jaar. Volgens de ondernemers is van een tekort aan productiecapaciteit dan ook geen sprake. Daarnaast neemt het percentage ondernemers dat productiebelemmeringen meldt enigszins af. De belangrijkste factoren die een belemmering voor de productie vormen, zijn het tekort aan geschikte arbeidskrachten en onvoldoende vraag.

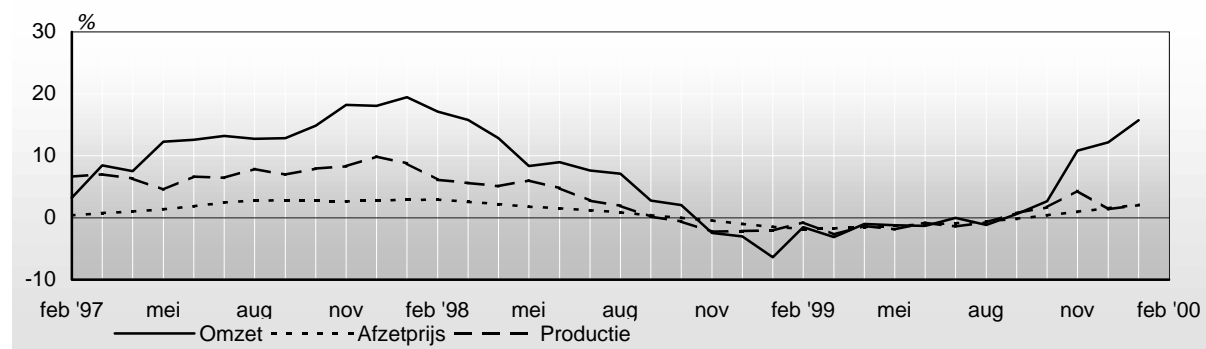
Orderpositie loopt verder op

Doordat de orderontvangst sterker toenemen dan de bedrijvigheid kan de orderpositie nog iets verder stijgen. Sinds december 1999 ligt de index van de orderpositie zo'n 2 tot 3 punten boven het gemiddelde van vorig jaar. Zowel over de binnenlandse als de buitenlandse orderpositie zijn de fabrikanten volgens de Conjunctuurtest dik tevreden. Verder geven ze aan dat hun concurrentiepositie op de binnenlandse en de buitenlandse markt gelijk is gebleven.

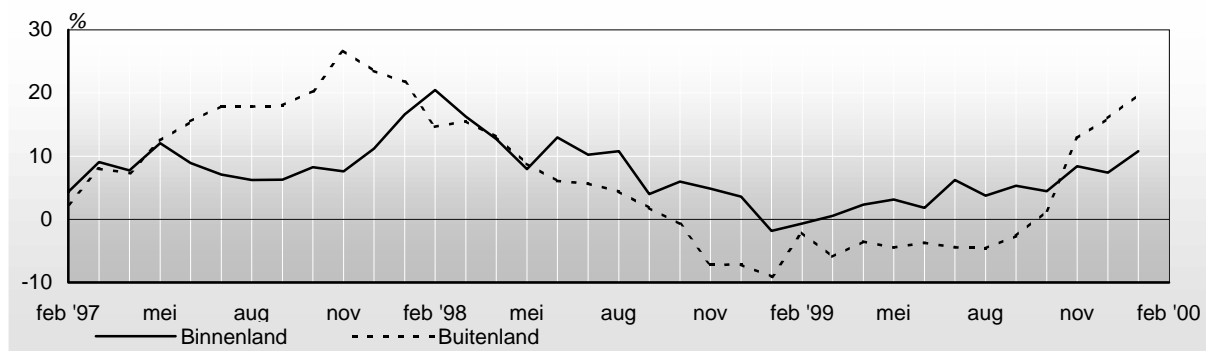
Verwachtingen

Gezien de hoogte van de orderpositie en de (buitenlandse) orderontvangst van de afgelopen maanden is het niet verwonderlijk dat de verwachtingen van de ondernemers voor het tweede kwartaal gunstig te noemen zijn. Ze verwachten dat de bedrijvigheid, net zoals de buitenlandse afzet, verder zal toenemen. Ook voorzien ze een lichte stijging van de afzetprijzen. Verder is het percentage ondernemers dat een toename van de personeelssterkte verwacht iets opgelopen, maar de verwachte groei is marginaal.

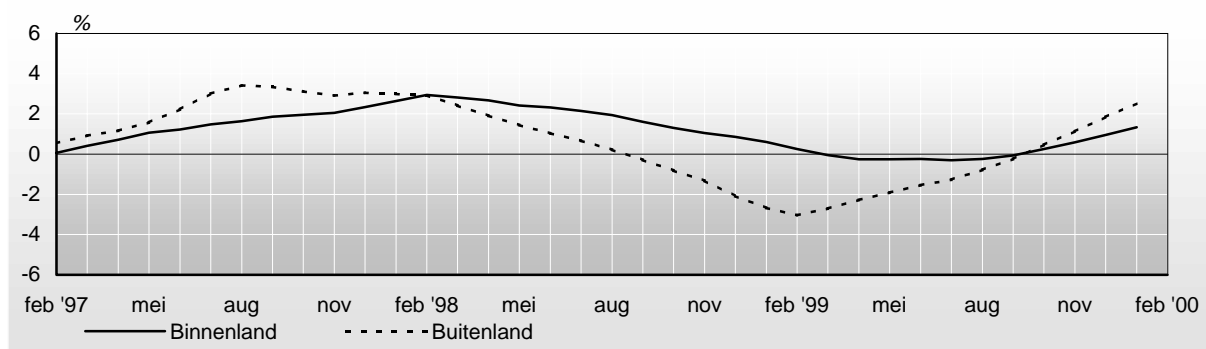
Omzet, afzetprijs en productie

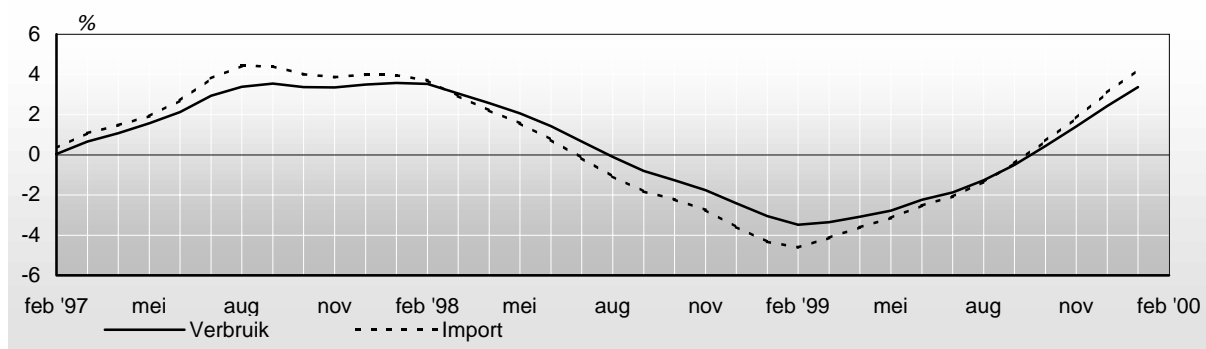
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1999		2000							
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	1999	2000	2000	2000		
		jan.	feb.	dec.	jan.	feb.							
1995=100												%	
Omzet (waarde)		123,9	126,3	131,0	117,9	117,2	144,8	107,4	107,3	159,9	110,0	127,5	18,9
binnenland		127,7	132,4	135,6	124,1	123,9	146,9	113,3	111,8	155,9	111,3	131,8	17,9
buitenland		121,2	121,8	127,6	113,3	112,3	143,3	103,0	103,9	162,8	109,1	124,4	19,6
Ontvangen orders (waarde)		117,8	124,4	120,7	116,8	114,8	146,6	114,2	113,3	168,7	116,4	131,8	16,4
binnenland		124,3	125,8	131,3	119,4	118,2	137,6	109,8	117,0	140,2	117,5	131,3	12,3
buitenland		112,9	123,3	112,8	115,0	112,3	153,3	117,5	110,5	189,9	115,5	132,1	19,6
Afzetprijs		103,0	102,2	102,0	101,6	102,6	102,9	101,6	101,6	103,2	103,8	104,2	2,6
binnenland		103,6	103,6	103,3	103,6	103,7	103,9	103,8	103,7	104,1	105,2	105,4	1,6
buitenland		102,6	101,4	101,2	100,5	101,9	102,3	100,4	100,4	102,6	103,0	103,5	3,1
Verbruiksprijs		102,0	100,4	100,2	99,5	100,6	101,6	99,4	99,6	102,1	103,1	103,7	4,1
import		101,5	99,7	99,2	98,4	99,9	101,0	97,9	98,4	101,7	102,6	103,4	5,1
Productie (volume gemiddelde dag)		111,9	112,2	111,9	112,9	102,5	116,8	111,6	111,2	113,4	105,3	115,4	3,8
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		111,9	113,6	114,5	112,6	105,7	121,8						6,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	16,6	16,8										
Uitgesproken faillissementen	1	191	146	60	35	35	39						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	193	.	38	51	45	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1998	1999	1999		2000							
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		0	4	2	3	5	5	8	3	4	11	15	5
binnenlandse markt		1	3	1	6	1	2	4	-4	8	7	11	3
buitenlandse markt		-1	2	-1	-1	7	5	9	1	-1	10	18	5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		2	2	2	0	2	5	7	0	9	11	11	4
Bezettingsgraad ²⁾	%	83,2	82,4	83,0	82,1	82,3	82,2	82,5					82,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	82	85	82	79	80	83					81
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	8	7	8	8	7	6					7
tekort aan arbeid	%	6	6	4	5	8	8	7					7
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	2	2	2	1					2
overige belemmeringen	%	3	3	2	3	3	3	3					3
Orderpositie	⁴⁾	96,6	95,9	96,1	95,8	95,4	96,5	98,4	96,0	96,1	98,1	99,4	96,5
Beoordelingen:													
orderontvangst		-1	-8	-6	-10	-8	-6	1	-8	-4	2	4	-6
orderpositie totaal		4	-1	-1	-1	-1	1	6	-2	0	7	8	1
orderpositie buitenland		5	0	0	-2	0	2	7	-1	0	8	9	2
productiecapaciteit		-1	1	1	1	0	2	3					2
voorraden gereed product		2	3	4	4	3	2	1	4	4	1	0	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	1	0	0	0	2	1					1
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	0	1	-1	-4	5	1					0
buiten Europese Unie		0	0	-2	-1	0	4	4					2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		6	9	6	8	13	7	21					12
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	6	8	2	10	2	14	8	6	15	16	7
verkoopprijs komende 3 mnd		-2	3	-1	1	3	9	9	1	0	9	7	5
personeelssterkte komende 6 mnd		4	2	2	0	4	1	5					3
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,1	0,2					0,0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

De economische ontwikkeling blijft gunstig in het eerste kwartaal van 2000 en dit zal naar verwachting in het tweede kwartaal aanhouden. Dan zullen de productie en export verder toenemen en de afzetprijzen stijgen. In de branche belemmert de krapte op de arbeidsmarkt de ontwikkeling van de productie. In de timmerindustrie remt bovendien een te geringe technische capaciteit de groei van de productie.

Omzet en productie groeien flink in februari

Rekening houdend met een extra werkdag en de prijsontwikkeling groeit het omzetvolume met 13% in februari 2000 vergeleken met februari 1999. Het volume van de gemiddelde dagproductie groeit in februari fors met bijna 16%. De verbruiksprijzen stijgen opnieuw harder dan de afzetprijzen.

Een heel goed eerste kwartaal voor de branche

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in maart 86,8% van het machinepark is benut, dat is 0,6 procentpunt meer dan in december. Vergeleken met het voorgaande kwartaal groeit in het eerste kwartaal de productie. Er zijn flink meer orders ontvangen en de werkvoorraad, de index van de orderpositie, neemt toe met 2,5 procentpunten. Nog een andere gunstige ontwikkeling is dat de binnenlandse concurrentiepositie voor een flink percentage bedrijven is verbeterd. Het optimisme onder de producenten blijft onveranderd hoog in het eerste kwartaal. De ondernemers zijn niet alleen behoorlijk tevreden met de orderontvangsten en de orderpositie maar ook over de voorraden gereed product.

Een minpuntje is de schaarste op de arbeidsmarkt. Net als in september en in december meldt in maart 14% van de fabrikanten dat een tekort aan arbeidskrachten de productie belemmert.

Timmerindustrie

Ten opzichte van het vierde kwartaal van 1999 verbeteren in het eerste kwartaal van 2000 de orderontvangsten en de productie. De index van de orderpositie stijgt met maar liefst ruim 5 procentpunten. De ondernemers zijn dan ook tevreden met de orderontvangsten en de orderpositie. Alleen over de te grote voorraden gereed product zijn ze iets minder te spreken.

In het eerste kwartaal neemt de productie toe. De bezetting van de productiecapaciteit, die in december al op een zeer hoog niveau lag (87,9%), loopt verder op (88,2%). Het percentage bedrijven dat aangeeft dat de productie nu belemmerd wordt door een te geringe capaciteit neemt dan ook snel toe van 2% naar 12%. Ook de productiecapaciteit wordt, gelet op de verwachte afzetontwikkeling, per saldo door 11% van de bedrijven als te klein beoordeeld. De grenzen van de productiecapaciteit lijken bereikt te zijn. Een uitbreiding van de productiecapaciteit met efficiëntere en of nieuwe machines ligt in de lijn der verwachtingen. De krapte op de arbeidsmarkt, die al geruime tijd de productie belemmert, zou echter een snelle of reële uitbreiding van het machinepark kunnen beletten. Wellicht dat

tegen deze achtergrond de verwachting van de producenten begrepen moet worden dat in het tweede kwartaal de productie maar gering wordt opgevoerd, ofschoon de orderportefeuille voller is. De schaarste op de arbeidsmarkt voedt waarschijnlijk ook de verwachting van de ondernemers dat in het tweede en het derde kwartaal de werkgelegenheid slechts gering zal toenemen.

Ongeveer 25% van de bedrijven meldt dat de concurrentiepositie op de binnenlandse markt is verbeterd, terwijl 20% een verslechtering constateert op de markt in de Europese Unie. Producenten verwachten meer export en een stijging van de afzetprijzen in het tweede kwartaal.

Bouwmaterialen-, aardewerk- en glasindustrie

De bezettingsgraad daalt van december op maart met 1% naar 88,5%, seizoengecorrigeerd. In het eerste kwartaal stagneert de productie. De ondernemers zijn flink tevreden met de orderpositie, orderontvangsten en de voorraden gereed product. Ook hier remt een tekort aan arbeidskrachten de productieontwikkeling. Op de binnenlandse markt is voor flink wat bedrijven de concurrentiepositie verbeterd. In het tweede kwartaal van 2000 wordt een productietoename en een stijging van de afzetprijzen verwacht. De werkgelegenheid zal tot het vierde kwartaal niet of nauwelijks groeien.

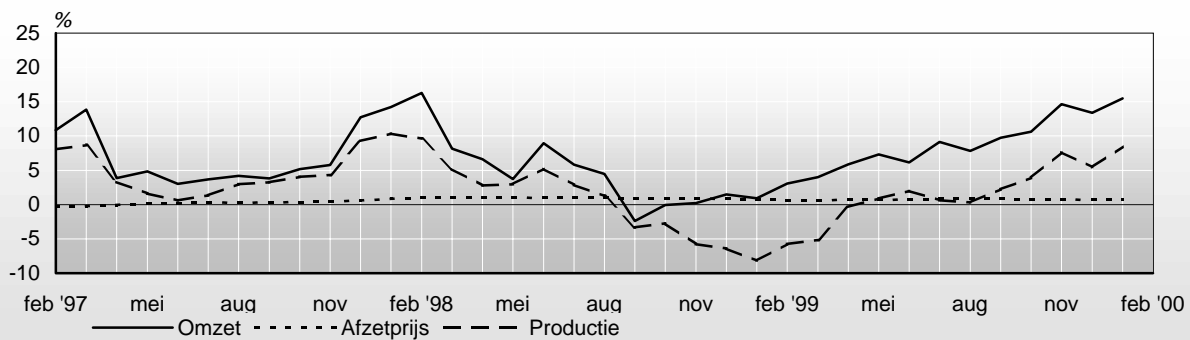
Meubelindustrie

Van december op maart wordt het machinepark voor 2 procentpunt meer benut. Vergeleken met het voorgaande kwartaal nemen in het eerste kwartaal de orderontvangsten af. De ondernemers zijn echter minder ontevreden met de orderontvangsten in het eerste kwartaal. De index van de orderpositie verbetert licht, maar niet naar tevredenheid van de ondernemers. Opmerkelijk is de arbeidskrapte: 1 op de 5 bedrijven meldt productiebelemmering. De concurrentiepositie is op de binnenlandse markt en op markten buiten de EU toegenomen. Het tweede kwartaal van 2000 zal naar verwachting beter uitpakken: er zal niet alleen flink meer buitenlandse afzet zijn, maar ook de productie zal groeien en de verkoopprijzen zullen stijgen.

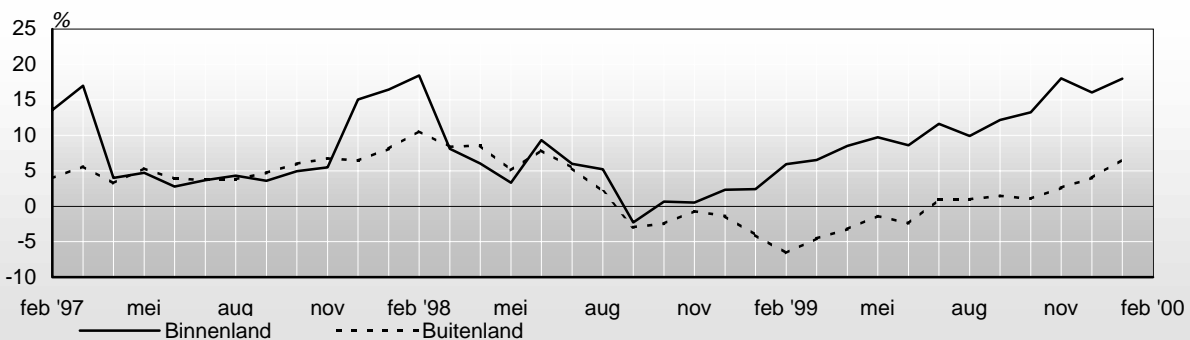
Verwachtingen

De vooruitzichten voor het tweede kwartaal zijn voor de branche in zijn geheel gunstig. Flink wat bedrijven verwachten meer te kunnen produceren en te exporteren; voorzien wordt dat de verkoopprijzen stijgen. Ondernemers verwachten dat de reguliere personeelssterkte in het tweede en derde kwartaal maar licht toeneemt.

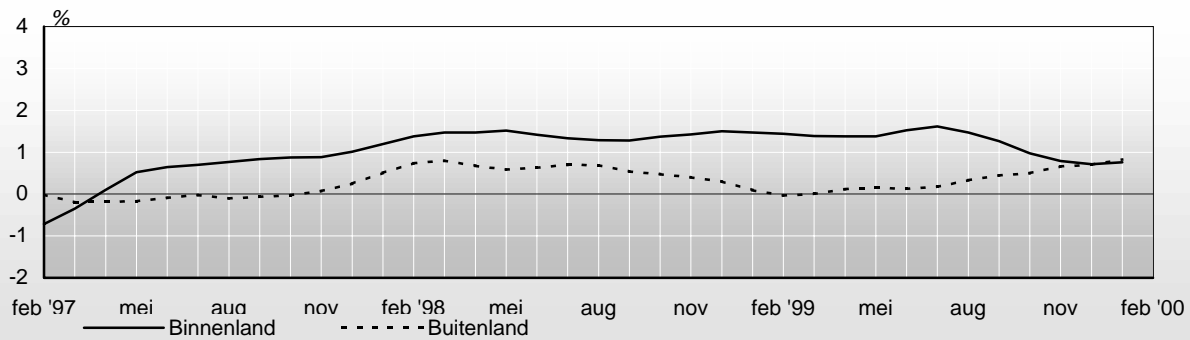
Omzet, afzetprijs en productie

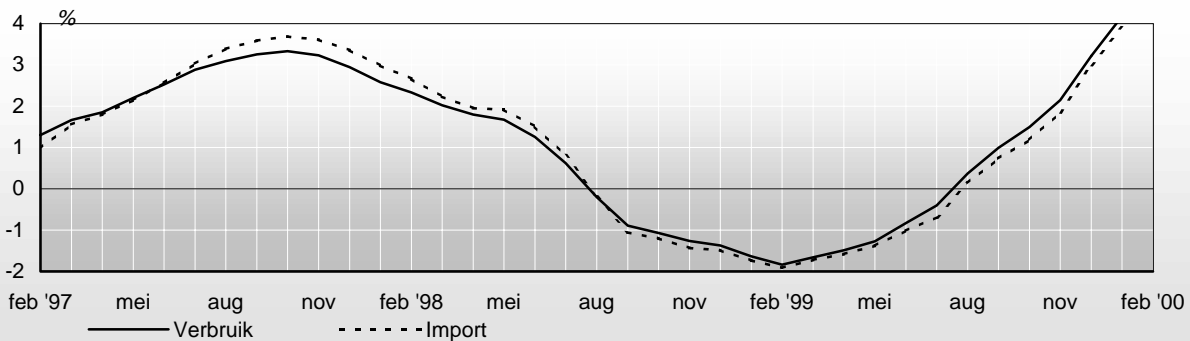
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1998	1999	1998		1999		1999			2000		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		116,0	125,4	117,6	116,9	117,1	134,1	104,8	106,7	122,8	106,8	131,7	23,3
binnenland		118,0	130,8	120,5	121,4	120,2	141,4	108,1	110,3	129,7	110,2	138,9	26,0
buitenland		109,6	108,2	108,1	102,5	106,8	110,7	94,3	95,4	100,7	95,9	108,4	13,6
Afzetprijs		102,3	103,0	102,3	102,9	103,0	103,1	102,9	102,8	103,1	103,6	103,7	0,9
binnenland		103,7	105,0	104,0	104,9	105,0	104,9	104,9	104,8	104,8	105,8	105,8	0,9
buitenland		101,1	101,4	101,0	101,2	101,4	101,6	101,3	101,1	101,8	101,9	102,0	0,9
Verbruiksprijs		102,5	102,3	101,5	101,3	102,4	103,6	101,2	101,4	104,5	106,2	106,0	4,5
import		102,1	101,7	100,9	100,8	101,7	102,8	100,6	101,0	103,9	105,5	104,9	3,8
Productie (volume gemiddelde dag)		106,4	107,3	107,5	98,2	99,4	115,7	93,2	95,4	102,1	91,5	110,5	15,8
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		106,4	109,6	108,9	97,9	103,3	117,8						8,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,6	10,9										
Uitgesproken faillissementen	1	86	81	20	32	21	14						
Aantal werkdagen	1	255	256	65	63	66	66	20	20	23	21	21	
Energieverbruik	PJ	41	.	11	11	9	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1998	1999	1999		2000		1999		2000			
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.		mrt.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		1	5	13	6	5	-3	14	5	15	20	7	5
binnenlandse markt		1	6	13	8	6	-3	14	2	17	24	7	6
buitenlandse markt		-4	6	16	1	-2	8	13	-4	16	-4	7	5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	6	6	8	6	2	7	5	19	16	11	6
Bezettingsgraad ²⁾	%	86,8	86,4	86,1	86,7	86,5	86,2	86,8					86,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	76	79	73	74	76	72					74
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	6	6	7	4	5	4					5
tekort aan arbeid	%	8	11	7	8	15	13	14					13
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	2	7	4	3	5					5
overige belemmeringen	%	4	4	6	5	3	3	5					4
Orderpositie	⁴⁾	104,3	104,8	103,0	104,9	104,8	106,3	108,9	102,8	104,0	109,8	109,2	106,2
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-2	-3	-3	0	-1	4	-3	-3	6	7	0
orderpositie totaal		-3	1	-2	-2	5	4	5	-2	-3	6	6	3
orderpositie buitenland		-8	-2	-4	-10	6	2	-6	-5	-1	-9	-9	-2
productiecapaciteit		1	-3	2	-3	-7	-5	-7					-6
voorraden gereed product		5	10	15	14	6	4	5	16	16	6	7	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	8	2	7	8	13	17					11
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-7	-5	-10	1	-8	-1	-2					-3
buiten Europese Unie		-7	-9	-16	-4	-7	-8	2					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		8	7	20	-9	0	16	19					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	12	19	11	14	3	20	19	15	21	16	12
verkoopprijs komende 3 mnd		5	11	8	4	5	25	20	6	9	21	17	14
personeelssterkte komende 6 mnd		0	3	3	3	0	7	7					4
toe- of afname personeelssterkte	%	0,1	0,2	0,3	-0,1	0,2	0,5	0,3					0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 200	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000
Industrie: economie en arbeidsmarkt	Roberto Wekker	december 1999
Uitgaven voor riolering en afvalwaterzuivering, 1985–1999	Egon Dietz Cor van Bruggen	november 1999
Het belang van onderzoek en innovatie voor bedrijfsresultaten	Luuk Klomp George van Leeuwen	oktober 1999
De bouwmaterialenindustrie	Willem Heijnen	augustus 1999
Seizoencorrectie en 'nowcasting' van producentenprijzen 1990–1997	Narly Rambharos	juli 1999
Industriële bedrijfsafvalstoffen, 1984-1996	Paul Klein	juni 1999
Banencreatie bij het Klein-, Midden- en Grootbedrijf	Ron van Dijk Ben van der Eijken Henry Nieuwenhuijsen	juni 1999
Winstgroei bij kleine ondernemingen	Erik Smeets	mei 1999
Hoge investeringen ondanks tanend ondernemersvertrouwen	André Meurink	april 1999
De industrie in 1998: afvlakking na een forse groei in 1997	Willem Heijnen	maart 1999
Het producentenvertrouwen: conjunctuur aanwijzer van de CBS-koersindex?	Roberto Wekker	februari 1999
Meer onderzoek en innovatie in Nederland	Luuk Klomp	januari 1999
Internationalisering van de industrie	Robert Goedegebuure	januari 1999
Vijf jaar PRODCOM in Nederland	Jos Smeets	november 1998
Nederland en de industrie: werkloosheid, werkgelegenheid en arbeidstekort	Roberto Wekker	oktober 1998
De cacaoonverwerkende industrie: een dwerg of een reus?	Willem Heijnen	september 1998
Investeren in de toekomst	Gerhard Meinen	augustus 1998
Gevaarlijk afval 1993–1996	Harrie Meeuwissen	juli 1998
De statistiek van CV-ketels	Willem Heijnen Tjakko Tol	juni 1998
De top vijftig Nederlandse export in de jaren negentig	Vick Smeets	mei 1998
De economie en het weer, de kalender en incidenten	Roberto Wekker	april 1998
Nijverheid verwacht ook in 1998 fors te investeren	Gerhard Meinen	maart 1998
Industrie regionaal	Jeroen Reijnders	februari 1998
Forse conjunctuuropleving in de industrie in 1997	Roberto Wekker	februari 1998
De Nederlandse voedings- en genotmiddelenindustrie	Tjakko Tol	januari 1998

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Het nummer van de Industriemonitor wat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
1999	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	februari 2000
	1 ^e kw	februari 2000
1998	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	februari 2000
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1999
	1 ^e kw	september 1999
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1999
	1 ^e kw	september 1999
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999
1995	jaar	juli 1998
	jaar	juni 1997
	4 ^e kw	juni 1997
	3 ^e kw	februari 1999
	2 ^e kw	november 1997
	1 ^e kw	november 1998
1994	jaar	juli 1998
	jaar	juni 1997
	3 ^e kw	februari 1998
	2 ^e kw	november 1997
	1 ^e kw	september 1997
1993	jaar	juli 1998
	jaar	februari 1997

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., f 49,95 / € 22,66.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

- *Statistisch Bulletin: wekelijks, circa 10 blz.*
ISSN 0166-9680.
- *Conjunctuurbericht: maandelijks, 4 blz.*
ISSN 0920-9743. f 131,00 / € 59,45 per jaar.
Kengetal A-1.

Tweehonderd jaar statistiek in tijdreeksen

Deze publicatie geeft historische reeksen waarmee de lange termijn ontwikkelingen in ons land in de periode 1800-1999 nauwkeurig kunnen worden gevolgd. Deze historisch-statistische database is een aanrader voor onderzoekers en andere gebruikers van historische tijdreeksen. De publicatie zal in december 1999 verschijnen.

Eenmalig, f 55,00 / € 24,96.

ISBN 90.6861.175.5, + Cd-rom.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, circa 32 blz., f 129,50 / € 58,76 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal A-152/2000.

Samenvattend overzicht van de industrie

Het samenvattend overzicht geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistiek van bedrijven. De publicatie bevat ook informatie over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Jaarlijks, 96 blz., f 37,50 / € 17,02.

ISSN 0168-5546. Kengetal K-160/1997/1998.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de

economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 204 blz., f 32,50 / € 14,75. Kengetal P-19.

ISSN 1386 - 1042.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

- *Maandstatistiek Internationale handel*
Maandelijks, ca. 30 blz., f 158,00 / € 71,70 per jaar.
ISSN 1384-6981. Kengetal M-11.
- *Sociaal-Economische Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 80 blz., f 210,00 / € 95,29 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4/1999.
- *Maandstatistiek van de Prijzen*
Maandelijks, ca. 100 blz., f 205,00 / € 93,02 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2/1999.
- *Maandstatistiek Detailhandel*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 163,00 / € 73,97 per jaar.
ISSN 1385-0105. Kengetal L-10/1999.
- *Maandstatistiek Bouwnijverheid*
Maandelijks, ca. 40 blz., f 140,00 / € 63,53 per jaar.
ISSN 0166-9338. Kengetal K-3/1999.
- *Financiële Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 173,00 / € 78,50 per jaar.
ISSN 1381-6780, Kengetal O-1/1999.

CBS-wijzer, recente cijfers en producten

Een systematisch overzicht van alle publicaties die het CBS heeft uitgebracht. Deze is op aanvraag gratis verkrijgbaar (telefoon 045 - 570 70 70). Kengetal A-102.

Diskettes

Veel gegevens zijn ook op diskette verkrijgbaar. Er zijn onder meer maandelijks en jaarlijkse diskettes met alle beursindices. Bestellen: telefoon 045 - 570 70 70.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

Het CBS heeft een website. Deze is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

Voor bestellingen van CBS-publicaties kunt u terecht bij de infoservice van de sector Marketing en Verkoop van het CBS, tel 045 - 570 70 70, fax 045 - 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel. Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen in onze bibliotheken. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht. De CBS-wijzer met CBS-publicaties is op aanvraag gratis verkrijgbaar (tel. 045 - 570 70 70).

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al bijna 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op Internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u StatLine, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, persberichten, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infogroepen

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infogroepen. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u terecht bij onze Infogroep Industrie.

Branchepublicaties vervangen Productiestatistieken industrie

De publicaties Productiestatistieken industrie zoals ze tot en met het verslagjaar 1995 zijn verschenen, bestaan niet meer. Ze zijn vervangen door branchepublicaties die een actueel en totaal overzicht geven van de bij het CBS beschikbare informatie van de diverse branches in de industrie. In deze publicaties worden naast de uitkomsten van de productiestatistieken ook gegevens uit andere enquêtes over de desbetreffende branche opgenomen, zoals de afzet van producten, maandelijkse omzetcijfers, investeringen, producentenprijzen, in- en uitvoer, energieverbruik en gegevens uit de Milieustatistieken. De uitkomsten worden in hun onderlinge samenhang besproken zodat een actueel en totaal beeld wordt gegeven van de branche. De informatie zoals die in de Productiestatistieken industrie was opgenomen, blijft echter wel beschikbaar in de vorm van tabellen, gebundeld per bedrijfstak (SBI 2 digit), bedrijfsgroep (SBI 3 digit) of bedrijfssubgroep (SBI 4 digit). Voor bestellingen kunt u contact opnemen met het CBS Heerlen, telefoon 045 - 5 70 76 17, fax 045 - 5 70 62 77.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. Informatie: 070-337 47 95.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (fk)

Bruto Binnenlands Product tegen factorkosten. Dit is exclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies. Informatie: 070-337 47 95.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal. Informatie: 070-337 47 95.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers. Informatie: 070-3374627.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van

maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet/verkoop'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en/of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Informatie: 070-337 43 62.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW. Informatie 045 – 570 74 87.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen. Informatie: 045-570 74 87.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10¹⁵ joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas. Informatie: 070-337 43 31.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd. Informatie: 070-3375642.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. Informatie: 070-337 54 49.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden. Informatie: 070-337 47 95.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's. Informatie: 070-337 47 95.

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers. Informatie: 045-570 63 33.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight). Informatie: 070-337 47 10.

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar. Informatie: 070-337 47 88.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd. Informatie: 070-337 47 95.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de

overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegeteld. Informatie: 070-337 54 49.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor. Informatie: 045-570 69 33.

SBI	Rubriek in Industriemonitor
15	Voedings- en genotmiddelenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie